

Pohled rodičů na vzdělávání žáků v době pandemie

Nikola Czepczorová

Diplomová práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Nikola Czepczorová**
Osobní číslo: **H18645**
Studijní program: **M7503 Učitelství pro základní školy**
Studijní obor: **Učitelství pro 1. stupeň základní školy**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Pohled rodičů na vzdělávání žáků v době pandemie**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury o možnostech distančního vzdělávání žáků základní školy.

Vymezení teoretických východisek týkajících se role rodiče při distančním vzdělávání žáků 1. stupně základní školy v době pandemie.

Zpracování metodologického postupu výzkumu, stanovení výzkumného problému, výzkumných cílů a výzkumných otázek.

Realizace kvalitativně orientovaného výzkumu na základě rozhovoru s rodiči.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi základních škol.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Černý, M., Chytková, D., Mazačová, P., & Šimková, G. (2015). *Distanční vzdělávání pro učitele*. Brno: Flow.
- Frombergerová, A. (2020). Distanční vzdělávání v době pandemie pohledem čtyř účastníků vzdělávacího procesu. *Pedagogická orientace*, 30(2), 221–230.
- Nani, G. V., & Sibanda, L. (2020). Online home schooling: Are parents ready? Lessons from the corona virus disease induced lock down. *Randwick International of Education and Linguistics Science Journal*, 1(2), 140–151.
- Rokos, L., & Vančura, M. (2020). Distanční výuka při opatřeních spojených s koronavirovou pandemií – pohled očima učitelů, žáků a jejich rodičů. *Pedagogická orientace*, 30(2), 122–155.
- Švaříček, R., Straková, J., Brom, C., Greger, D., Hannemann, T., & Lukavský, J. (2020). Spolupráce rodiny a školy v době uzavřených základních škol. *Studia pedagogica*, 25(3), 9–41.

Vedoucí diplomové práce: **PhDr. Antonín Zderčík, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání diplomové práce: **18. listopadu 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **21. dubna 2023**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

L.S.

---

doc. PhDr. Mgr. Marcela Janiková, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 18. listopadu 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 20.4. 2023

.....

---

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezahrnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užívá-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vůleného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Diplomová práce se zaměřuje na pohled rodičů na vzdělávání žáků v době pandemie. Cílem diplomové práce je odhalit a popsat, jak probíhalo distanční vzdělávání v době pandemie, jak k tomu rodiče přistupovali a také jaké byly výhody a nevýhody distančního vzdělávání. Teoretická část vymezuje pojmy související se vzděláváním žáků na prvním stupni základní školy, dále se věnuje formám vzdělávání distančním způsobem, jejich vymezení, charakteristickými znaky a základními principy. Také rozebírá spolupráci rodiny a školy během uzavření základních škol. Kvalitativní výzkumné šetření bylo realizováno pomocí polostrukturovaných rozhovorů s rodiči žáků prvního stupně základních škol. Výsledky poukazují na to, že rodiče vnímají distanční vzdělávání jako náročné, ale zároveň přináší několik pozitivních aspektů, jako je větší zapojení rodičů do vzdělávání svých dětí, lepší komunikace s učiteli a větší možnost flexibility.

Klíčová slova: pandemie, distanční vzdělávání, role rodiče

ABSTRACT

The diploma thesis focuses on the parent's view of pupils' education at the time of pandemic. The aim of the thesis is to uncover and describe how distance education took place during the pandemic, how parents approached it, and what the advantages and disadvantages of distance education were. The theoretical part defines the concepts related to the education of pupils at the time level of primary school, it also deals with the forms of distance education, their definition, characteristics and basic principles. It also analyzes the cooperation between family and school during the closure of primary schools. Qualitative research investigation was conducted through semi-structured interviews with parents of primary school pupils. The result indicate that parents perceive distance education as demanding, but at the same time brings several positive aspects, such as greater involvement of parents in their children's education, better communication with teachers and greater flexibility.

Keywords: pandemie, distance education, the role of the parent

Tímto bych chtěla poděkovat svému vedoucímu, panu PhDr. Antonínu Zderčíkovi, Ph.D. za jeho cenné odborné rady, komunikaci a trpělivost, kterou mi věnoval při zpracování mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat všem rodičům, kteří se ochotně zapojili do mého výzkumu, jelikož bez nich by tato práce nemohla vzniknout. Velký dík patří mé rodině a partnerovi za jejich podporu během celého mého studia a tvorby této práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ NA PRVNÍM STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY	13
2 FORMY VZDĚLÁVÁNÍ	14
3 DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ NA PRVNÍM STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY	15
3.1 CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY DISTANČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	16
3.2 ZÁKLADNÍ PRINCIPY DISTANČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	17
3.3 FORMY VZDĚLÁVÁNÍ DISTANČNÍM ZPŮSOBEM	17
3.3.1 On-line výuka.....	18
3.3.2 Off-line výuka	19
3.3.3 Konzultace.....	20
3.4 VÝHODY A NEVÝHODY DISTANČNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ	20
4 DOPAD PANDEMIE COVID-19 NA VZDĚLÁVÁNÍ	23
5 SPOLUPRÁCE RODINY A ŠKOLY BĚHEM UZAVŘENÍ ZÁKLADNÍCH ŠKOL	25
5.1 ROLE RODIČE PŘI DISTANČNÍM VZDĚLÁVÁNÍ.....	25
5.1.1 Doporučení pro rodiče.....	27
5.2 ROLE ŽÁKA PŘI DISTANČNÍM VZDĚLÁVÁNÍ.....	27
5.3 ROLE UČITELE PŘI DISTANČNÍM VZDĚLÁVÁNÍ	28
6 SHRNUÍ TEORETICKÉ ČÁSTI	30
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
7 NADPIS HLAVNÍ KAPITOLY	32
7.1 VÝZKUMNÉ CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	32
7.2 METODA SBĚRU DAT	32
7.2.1 Průběh rozhovoru	33
7.2.2 Charakteristika participantů výzkumu	33
8 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	36
8.1 POPIS ZPRACOVÁNÍ DAT	36
8.2 SEZNAM KÓDŮ A KATEGORIÍ	36
8.3 RODIČ UČITELEM.....	38
8.3.1 Rodič jako prostředník v komunikaci učitele s žákem.....	38
8.3.2 Pomoc ze strany školy.....	38
8.4 RODIČ PEČOVATELEM	39
8.4.1 Starost o domácnost	40
8.4.2 Časová náročnost a organizace	40

8.5	RODIČ V DIGITÁLNÍ BUBLINĚ.....	41
8.5.1	Síla internetu	42
8.6	RODIČ V NESNÁZÍCH	42
8.6.1	Všechno má svůj rub i líc.....	43
8.6.2	Pandemie jako strašák	45
8.6.3	Pohled na pandemii po více jak roční zkušenosti	45
9	VÝSLEDKY VÝZKUMU.....	48
10	DISKUZE.....	53
10.1	LIMITY VÝZKUMU	54
10.2	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	54
	ZÁVĚR	55
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	56
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	60
	SEZNAM OBRÁZKŮ	61
	SEZNAM TABULEK.....	62
	SEZNAM PŘÍLOH.....	63

ÚVOD

Diplomová práce se zaměřuje na pohled rodičů na vzdělávání žáků v době pandemie. V době pandemie se celý svět ocitl v mimořádné situaci, která se zásadně dotkla všech oblastí života. Jednou z oblastí, které byly zasaženy pandemií, bylo i vzdělávání. Došlo k uzavření škol a vyučování se přesunulo do virtuálního prostoru. Tato situace přinesla mnoho výzev jak pro rodiče, žáky i učitele.

Diplomová práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části se zaměřím na žáky prvního stupně základní školy, jelikož vzdělávání žáků na prvním stupni základní školy je klíčovým obdobím v jejich vzdělávacím procesu. V této fázi si kladou žáci základy pro další vzdělání a pro rozvoj klíčových kompetencí a dovedností. Druhá kapitola se věnuje formám vzdělávání, konkrétně on-line, off-line výuce a konzultaci, jelikož formy vzdělávání se v posledních letech výrazně rozvíjejí a přizpůsobují se moderním technologiím a trendům. Třetí kapitola popisuje distanční vzdělávání na prvním stupni základní školy, kde jsou předmětem zkoumání charakteristické znaky a základní principy této formy vzdělávání. Distanční vzdělávání umožňuje žákům pracovat podle vlastního tempa, což je výhodné pro děti na prvním stupni základní školy, kde se mnohdy vyskytují rozdíly v pracovním tempu a způsobu učení. Čtvrtá kapitola pojednává o dopadu pandemie covid-19 na vzdělávání. Pandemie covid-19 měla na vzdělávání zásadní dopad, když vlády po celém světě uzavřely školy, univerzity a další instituce a nařídily distanční vzdělávání. Žáci byli nuceni přizpůsobit se novému stylu vzdělávání a zvládat výuku bez interakce s učitelem a spolužáky. Učitelé museli vyvinout nové způsoby výuky a rodiče řešili rovnováhu mezi prací a domácím vzděláváním svých dětí. Pátá kapitola se již věnuje spolupráci rodiny a školy během uzavření základních škol. Spolupráce byla klíčová pro to, aby bylo možné zajistit úspěšnou vzdělávací zkušenost pro žáky, přestože byly školy uzavřeny. Spolupráce rodiny a školy během pandemie byla založena na třech hlavních rolích: role rodiče, role žáka a role učitele. Rodiče se setkali s důležitou rolí v tom, že se stali hlavními zdroji podpory. Žáci byli klíčovými aktéry během uzavření škol a měli za úkol dodržovat stanovené plány výuky a zodpovídat za své vlastní vzdělávání. Učitelé sehráli rozhodující roli v tom, že museli zajistit, aby byl výukový obsah dostupný pro všechny žáky. Praktická část vymezuje poznatky z teoretické části a klade si za cíl zjistit, jak rodiče přistupovali k distančnímu vzdělávání, jakým způsobem probíhalo distanční vzdělávání v době pandemie a identifikovat výhody a nevýhody distančního vzdělávání pohledem rodičů. Výzkumné šetření probíhalo pomocí polostrukturovaných rozhovorů s rodiči žáků

prvního stupně. Následující kapitola je věnována analýze a interpretaci dat, které odhalují významové kategorie, které vznikly z analýzy dat pomocí otevřeného kódování.

Výsledky výzkumného šetření poukazují na názory rodičů na vzdělávání žáků v době pandemie, na to, jak se s touto situací vypořádali a jaká opatření byla účinná. V závěru práce se diskutuje o dalších možnostech výzkumu a porovnání s výsledky jiných autorů zabývajících se podobným tématem.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VZDĚLÁVÁNÍ ŽÁKŮ NA PRVNÍM STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Diplomová práce se zaměřuje na rodiče žáků prvního stupně základní školy. Všichni občané České republiky mají právo na bezplatné vzdělávání, které probíhá na základních, středních i vysokých školách. Na těchto školách jsou učitelé a žáci ve fyzickém kontaktu. V době pandemie covid-19 se tato forma výuka nedala realizovat.

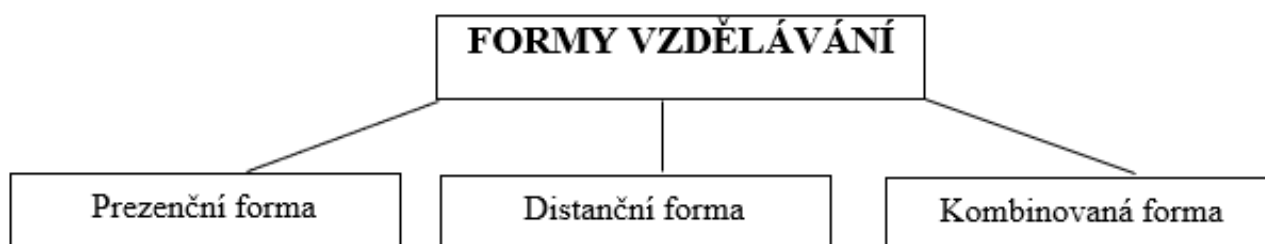
Průcha (2000, s. 15) popisuje termín vzdělávání jako „*proces záměrného a organizovaného osvojování poznatků, dovedností, postojů realizovaných prostřednictvím školního vyučování.*“ Mezinárodní norma pro klasifikaci vzdělávání ISCED (International Standard Classification of Education) primární vzdělávání charakterizuje jako začátek povinné školní docházky – úroveň ISCED 1 (Průcha, 1999).

V České republice je základní vzdělávání povinné na základě §36 až §43 školského zákona. Povinná školní docházka je v České republice stanovena na devět let. Žáci ji obvykle navštěvují ve věku od šesti do patnácti let. Školní docházka je rozdělena na 1. stupeň a 2. stupeň. První stupeň je tvořen prvním až pátým ročníkem a druhý stupeň šestým až devátým ročníkem (RVP ZV, 2017).

V čele základní školy stojí ředitel. Součástí základní školy je také zástupce ředitele, pedagogové 1. a 2. stupně, asistenti pedagoga, výchovný poradce, metodik prevence, školní psycholog nebo speciální pedagog. Základní školu může zřizovat obec, soukromé subjekty nebo náboženské společnosti (Stodůlková & Zapletalová, 2011).

2 FORMY VZDĚLÁVÁNÍ

Jestliže se budeme zabývat distančním vzděláváním jako jednou z forem vzdělávání, je třeba si uvědomit, že existují různé formy, které lze rozlišit. Základní tři formy vzdělávání jsou (obrázek č. 1) prezenční, distanční a kombinovaná forma.

Obrázek 1 – *Formy vzdělávání*

Prezenční forma výuky potřebuje fyzicky přítomného jak vyučujícího, tak vyučovaného. Můžeme zde zařadit denní výuku, večerní nebo víkendovou. Naopak **distanční forma** nevyžaduje fyzicky přítomného vyučujícího a vyučovaného na jednom místě. Výuka se uskutečňuje přenášením informací na základě vybraných médií. Distanční forma je průběžně sledována a koordinovaná vzdělávací institucí, vyučovaný má k dispozici svého „individuálního pedagoga“, který je nazývám tutor. Distanční studující má velkou administrativní a logickou oporu vzdělávací instituce, počítaje možnosti zvolit si vlastní tempo, které odpovídá jeho aktuálním studijním možnostem, znalostem a praktickým dovednostem. **Kombinovaná forma** je propojení prezenční a distanční formy, kdy student může studovat distančním způsobem, ale je potřeba také jeho fyzické účasti. Kombinovaná forma by neměla být závěrečnou formou, spíše se by se mělo jednat o formu přechodnou, která bude postupně postupovat do formy distanční (Černý et. al., 2015; Zlámalová, 2008).

3 DISTANČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ NA PRVNÍM STUPNI ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Nejdříve je důležité zmapovat různá pojetí distančního vzdělávání v primární edukaci. Úvodem je nutné zmínit, že se tento pojem vyskytuje, jak v českých odborných publikacích, pedagogických časopisech nebo v zahraničních odborných publikacích. Součástí této kapitoly jsou také zmínění charakteristické znaky a základní principy distančního vzdělávání.

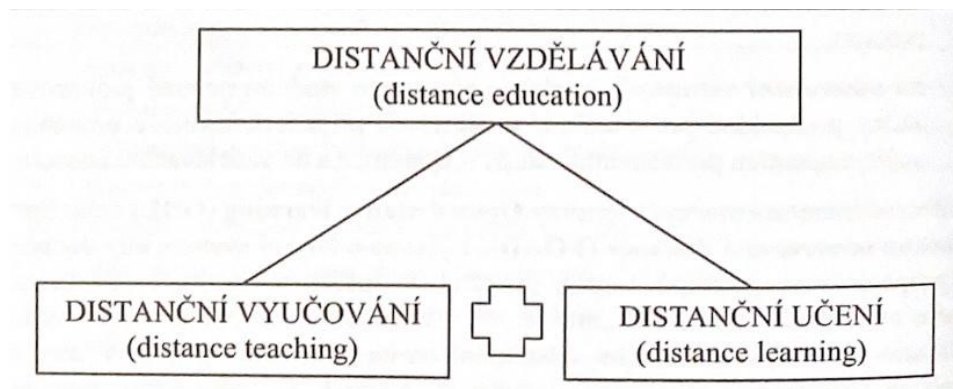
Za distanční vzdělávání považujeme „*multimediální formu řízeného studia, v němž jsou vyučující a konzultanti v průběhu vzdělávání trvale nebo převážně odděleni od vzdělávaných*“ (Průcha & Míka, 2000, s. 3).

Multimediálnost zde označuje využití všech dostupných a účelných didaktických prvků a technických prostředků, pomocí kterých lze představit učivo, komunikovat se studujícími, provádět průběžnou evaluaci studijních pokroků a případně také hodnotit závěrečné výsledky studia (Zlámalová, 2008).

Distanční vzdělávání vzniklo jako úplný souhrn vzdělávacích principů a pravidel, které umožňují vzdělání jedinci souběžně s plnou ekonomickou a společenskou aktivitou a téměř nezávislé na vzdálenosti mezi působištěm jeho bydliště nebo pracoviště a sídlem vzdělávací instituce. Aby mohl vzdělávací proces probíhat, je nutné vyjít vstříc potřebám, zájmům a možnostem studujících (Podškubková, & Pospíšil, 2006).

Pojmem distanční vzdělávání můžeme také označit dálkové vzdělávání pomocí korespondence, telekomunikačních médií a jiných prostředků, bez přímého kontaktu mezi pedagogickým zaměstnancem a samostatně studujícím žákem (ČŠI, 2020). Jedná se o to, že učitelé a žáci jsou od sebe fyzicky odděleni. Nemůže mezi nimi docházet k pravidelnému osobnímu působení, tak jak je běžné při výuce ve třídách v prezenční formě. Hlavním cílem distančního vzdělávání je „*umožnit průběžně se vzdělávat jedincům, kteří se nemohou účastnit prezenční formy vzdělávání*“ (Zlámalová, 2007, s. 30).

Z většiny zmíněných definic plyne, že distanční vzdělávání klade důraz na samotné učení se, které má řadu různých podob a metodických přístupů a je maximálně flexibilní. Stejně jako v prezenční formě (obrázek č. 3), tak v distanční formě tvoří didaktický proces jednotu působení vyučování a učení (Mužík, 2004).

Obrázek 2 - *Synergický efekt vyučování a učení v komplexním a didaktickém procesu v distanční formě (Keegan, 1996).*

Vyučovací proces si i v distanční formě zachovává své komponenty, mezi které zahrnujeme učivo, obsah, cíle, pedagoga, žáka, vyučovací metody a postupy, organizační a materiální podmínky (Šindlerová, 2005). V případě uskutečnění distanční formy vzdělávání musí organizace pro vzdělavatele a vzdělané vytvořit takové podmínky, aby byly vyloučeny nevýhody, které ze vzájemného odloučení a z nepřítomnosti osobního kontaktu plynout, a to tak, aby obsah a cíl vzdělávacího programu zůstal zachován (Šindlerová, 2005). Musí docházet jak k procesu vyučování, tak k procesu učení. V distanční formě jsou vzdělavateli pozměněny a zvláštním způsobem aplikovány vyučovací metody a postupy. Úplně odlišné jsou organizační a materiální podmínky. K naplňování těchto důležitých předpokladů přispívají informační a komunikační technologie, proto je distanční vzdělávání často označováno jako multimediální forma vzdělávání. Za multimediální platformu pro distanční vzdělávání v současné době pokládáme světovou síť Internet. Jedná se o všude dostupné zařízení, které umožňuje vzájemnou komunikaci všech účastníků vzdělávacího procesu, stává se také nástrojem pro rozšíření a prezentaci vzdělávacího obsahu, zdrojem pro doplňující i alternativní informace (Šindlerová, 2005).

3.1 Charakteristické znaky distančního vzdělávání

Mezi charakteristické znaky distančního vzdělávání můžeme zařadit úplnou nezávislost a autonomii učení. Kvalita a efektivita je postavena na úrovni didaktického zpracování odlišných typů studijních materiálů, které musí kompenzovat studujícím chybějící působení z přímé kontaktní výuky. Tato forma se převážně využívá při studiu teoretického charakteru s cílem rozvíjet znalosti, dovednosti a rozvoj kognitivní složky. Distanční vzdělávání je založené na samostudiu a využívá multimédia jak pro prezentaci učiva (tištěné učební

materiály, audionahrávky, videonahrávky, programy v sítích, interaktivní CD, TV, internet, apod.), tak pro konzultaci se studujícími pomocí telefonu, faxu, e-mailu, počítače nebo tabletu (Podškubková, & Pospíšil, 2006).

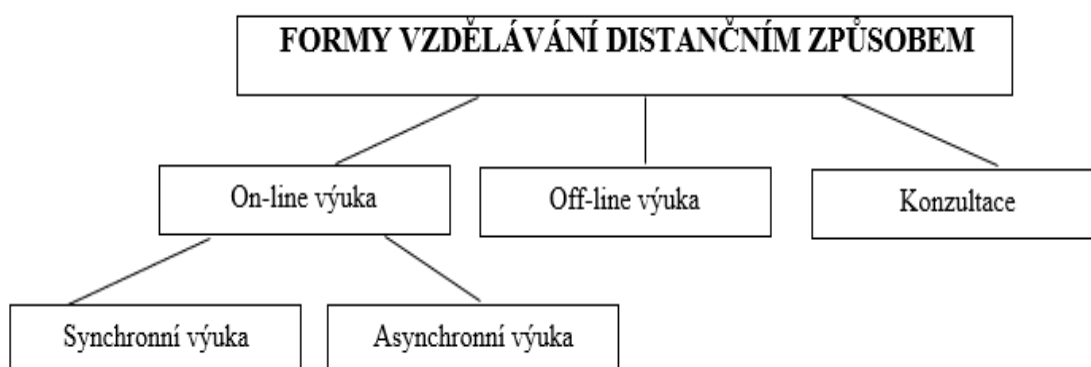
3.2 Základní principy distančního vzdělávání

Distanční vzdělávání vychází vstříc požadavkům a zájmům všech jedinců. Přístupnost distančního vzdělávání je stanovena tím, že při rozmanitosti zakladatele vznikají organizace prakticky po celém světě. Vybudování systému distančního vzdělávání vede k významnému rozšíření návrhu studijních možností a objektivně zvyšuje postoj ke vzdělání. Jedná se ale o finančně a časově náročný úkol (Zlámalová, 2007).

Mezi základní podstaty distančního vzdělávání zařazuje (Bednáříková 2003; Černý et. al., 2015) **individualizaci a flexibilitu** studia, která je založena na rozrůzněné nabídce studijních možností, sestavách kurzů a příležitostech lehce obměňovat obsah i rozsah učiva. Dále **samostatnost** studia, které je shromažďováno do malých dávek, po nichž vždy následuje zpětná informace, jestli studující dané vyučovací jednotce porozuměl. Důležité je také individuální tempo při učení, což představuje prioritu oproti frontální výuce ve třídě. Podstatná je taky soudržnost jednotlivých částí studijního programu a celého systému učiva. Třetím základním principem distančního vzdělávání je **multimediálnost**, která vede k správnému a účinnému chápání prostřednictvím více smyslů. Dalším rozměrem je zvuk, jeho rychlost šíření a přijímání, hojnost komunikace (telefon, fax, e-mail, počítačové sítě, video-konference) dovolují neomezené kontakty s personálem vzdělávací instituce a spolu se speciální organizací učiva a samostatnými úkoly tak zcela nahrazují každodenní kontakt s učitelem v prezenčním studiu. Posledním principem distančního vzdělávání je **podpora studujících**, která se týká vysoké informovanosti o studijních možnostech, motivace ke studiu, specifické sestavy studijního programu, psychologické pomoci při řešení nesnází vyplývajících ze zátěže během studia a profesních nebo osobních problémů.

3.3 Formy vzdělávání distančním způsobem

Pokud je zakázána přítomnost všech dětí, žáků, studentů přechází na distanční výuku celá škola. Vzdělávání distančním způsobem může probíhat formou on-line, off-line výuky a také formou konzultace (obrázek, č.2). Škola vždy přizpůsobí distanční výuku jak individuálním podmínkám žáků, tak personálním a technickým možnostem školy (MŠMT, 2020).

Obrázek 3 – *Formy vzdělávání distančním způsobem*

3.3.1 On-line výuka

Podle Kopeckého (2006, s. 9) online vzdělávání je forma vzdělávání, která vyžaduje připojení k počítačové síti. Žáci by tak měli mít přístup k vzdělávacím materiálům.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2020, s. 8–9) v metodickém doporučení dělí formu výuky na dva způsoby, a to na on-line a off-line výuku. „*Pojmem online výuka je obecně označován takový způsob vzdělávání na dálku, který probíhá prostřednictvím internetu a je podporován nejrozličnějšími digitálními technologiemi a softwarovými nástroji. Rozlišujeme synchronní a asynchronní on-line výuku*“ (MŠMT, 2020, s. 8).

Při **synchronní výuce** je učitel propojen s žáky prostřednictvím komunikační platformy. Skupina v totožný čas na stejném virtuálním místě vykonává práci na stejném úkolu. Typické pro tuto formu výuky je uskutečnění on-line hodin pomocí videokonferenčních systému podle předem stanoveného rozvrhu (MŠMT, 2020).

Stejně jako ostatní formy výuky, i tato nese výhody a nevýhody. Výhodou je, že má pedagog přehled o průběhu vzdělávání, které je jednotné, časově vymezené a je podporováno přímým působením učitelů a žáků. Setkávání účastníků ve virtuálním prostředí může pomoci jedincům překonat obtíže způsobené sociálním odloučením a podpořit motivaci k učení. Synchronní on-line výuka klade velké nároky na technické vybavení účastníků, na kvalitu internetového připojení a na časovou flexibilitu dětí a jejich rodin (MŠMT, 2020).

Pokud synchronní on-line výuka trvá delší časový úsek, v závislosti na věku účastníků klesá schopnost udržení pozornosti a může se projevit i negativní působení na zdraví žáka. Proto není vhodné uskutečnit kompletní rozvrh hodin, jak je nastaven pro prezenční výuku.

Česká školní inspekce se tomuto tématu věnovala ve svých tematických zprávách. Jak uvádí (ČSI, 2020), zhruba v polovině škol vedení uvádělo, že pravidelně hospituje on-line synchronní výuku. Také zmiňuje, že většina učitelů zvládla digitální technologie na takové úrovni, aby mohli on-line synchronní výuku alespoň na základní úrovni realizovat.

Další zmíněnou formou on-line výuky je **asynchronní výuka**. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2020, s. 9) zmiňuje, že *„při asynchronní výuce žáci pracují v jimi zvolený čas vlastním tempem na jim zadaných úkolech a společně se v on-line prostoru nepotkávají. Využívány mohou být nejrůznější platformy, portály, aplikace, a to jak k samotnému vzdělávání, tak i k zadávání úkolů a poskytování zpětné vazby“*.

Účastníci během asynchronní výuky na zadaných úkolech pracují podle svých časových dispozic a ve stanoveném termínu vypracované zadání odevzdávají. Asynchronní výuka umožňuje velkou míru individualizace a je vhodná tam, kde není možné zabezpečit všem účastníkům stejné podmínky. Je nutné zmínit, že asynchronní výuka klade nároky nejen na zodpovědnost jednotlivých žáků a jejich kompetence k učení, ale také na časovou flexibilitu učitele. Při tomto způsobu výuky musíme počítat s větší mírou individualizované podpory učitele jednotlivým žákům. Významný vliv má také podpora ze strany rodičů a domácí prostředí, které se u jednotlivých žáků může lišit. Jednotlivcům může také chybět sociální kontakt se spolužáky a u mladších dětí je potřeba komunikace s učitelem (MŠMT, 2020).

Obě zmíněné formy on-line výuky mají své klady i zápory. Jejich využití se musí ovládat podmínkami školy i žáků. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2020, s. 9) zdůrazňuje, že *„nejlepšího efektu je dosahováno tam, kde jsou obě formy vhodně kombinovány.“*

3.3.2 Off-line výuka

Pojmem off-line výuka je označován *„takový způsob vzdělávání na dálku, který neprobíhá přes internet a k realizaci nepotřebujeme digitální technologie“* (MŠMT, 2020, s. 9). Jedná se o samostudium, plnění zadání z učebnic a učebních materiálů nebo pracovních listů. Zadávání úkolů při off-line výuce probíhá písemně, telefonicky, ve specifických případech i osobně. Nocar (2004) zdůrazňuje, že učební materiály v rámci off-line výuky jsou distribuovány na paměťových médiích, jako jsou CD nebo DVD. Významným kladem off-

line výuky je absence nároků na technické vybavení a digitální kompetence účastníků. U nejmladších žáků, kde socioekonomické podmínky neumožňují on-line výuku, také tam, kde vzhledem ke specifickým potřebám účastníků je vhodné zaměření na praktické činnosti. Mezi které mohou patřit kreativní nebo řemeslné práce. Off-line výuka vyžaduje zvýšené úsilí učitelů při monitorování, zapojování všech dětí a žáků do jejich vzdělávacího pokroku, při poskytování podpory a formativní zpětné vazby. Off-line výuka může sloužit jako zpestření on-line výuky (MŠMT, 2020).

3.3.3 Konzultace

V rámci konzultace je zásadní, aby pedagog sledoval zapojování jednotlivých účastníků a poskytoval jim individuální konzultace a studijní podporu. Cílem je, aby žádný žák nezůstal mimo systém a každý pracoval přiměřeně svým možnostem a podmínkám. Konzultace je dostupná všem bez rozdílu a musí mít patřičný efekt. Může se jednat o telefonické hovory, on-line chat, e-maily nebo ve specifických případech osobní konzultace za dodržení všech nařízených opatření (MŠMT, 2020).

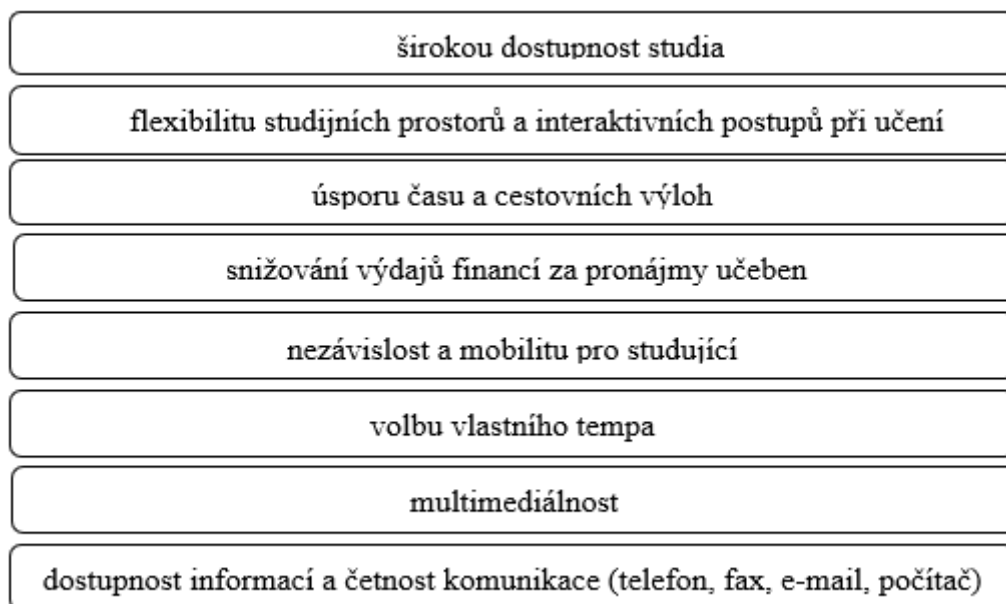
3.4 Výhody a nevýhody distančního vzdělávání

Distanční vzdělávání můžeme charakterizovat jako řízené samostatné studium. S distanční výukou se pojí řada výhod a nevýhod. V této kapitole jsem se snažila přiblížit jednotlivé benefity a rizika distančního vzdělávání (Zlámalová, 2008).

Bartoňková a Cimbálníková (2010) mezi výhody řadí snadný přístup ke zdrojům, ať už se jedná o webové stránky, aplikace či videa. Dále nízké provozní náklady, snížené pracovní úvahy učitelů a možnost účastnit se vzdělávání prakticky kdekoliv.

Rokos a Vančura (2020) uvádí, že výhodou distančního vzdělávání je přístup ke vzdělání i znevýhodněným osobám. Může se jednat jak o tělesně postižené jedince, kteří nemusí dojíždět do budov, tak o sociálně vyloučené a o různé skupiny obyvatel, kterým absence dojíždění ušetří čas. Následující výhodou je, že žáci nemusí navštěvovat určitou instituci v určité hodině, ale mohou studovat odkudkoliv, kde se k materiálům dostanou. Často se tedy jedná o domácí počítač, notebook či mobilní zařízení s internetovým připojením. Žáci si díky možnosti vzdělávat se odkudkoliv vytvářejí své pohodlí a studium je pro něj pak příjemnější. Výhodou je také fakt, že může mít po ruce důležité věci, které využívá při učení, a tyto věci jsou mu velmi nápomocné (vlastní stůl, osvětlení, slovníky a psací potřeby).

Podškubková a Pospíšil (2006) zařazují mezi výhody distančního vzdělávání (obrázek č. 4):

Obrázek 4 – Výhody distančního vzdělávání

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2021, s. 29) zdůrazňuje, že pro základní vzdělávání má potenciál distanční výuky „v oblasti rozvoje klíčových kompetencí, digitální gramotnosti, možnost využití inovativních výukových metod nebo posilování formativní zpětné vazby. Zároveň ale dodává, že distanční výuka nikdy nemůže nahradit výuku prezenční.“

Jelikož výhody a pozitiva převažují, je nutné zmínit nevýhody. K hlavním nevýhodám distančního vzdělávání zařazujeme vyšší vstupní náklady, pracnost přípravy, ale také náročnost pro technickou vybavenost vzdělávací instituce a rodiny. Dále izolovanost, chybějící sociální kontakt, osamocení, nemožnost se podělit o studijní problémy, poznat spolužáky a omezený osobní kontakt s vyučujícími (Podškubková & Pospíšil, 2006).

Mezi problémy spojené s distančním vzděláváním můžeme zařadit socializační faktor. Vzhledem k prostorové a časové vzdálenosti je student izolován jak od učitele, tak od svých spolužáků. Pokud se studenti nevidají, nemohou si sdělovat zážitky z výuky a učení se. Student, který je zvyklý na sdílení, může v distančním vzdělávání pociťovat silný nedostatek komunikace. V době uzavření škol byly rodiny více pohromadě. Nedostatek soukromí a kladného prostoru pro učení, práci i odpočinek mohlo vést ke zvýšenému stresu a nižší efektivitě učení. Rodiče vnímali nedostatek času na pomoc dítěti s učením, a to proto, že museli docházet do zaměstnání nebo byli doma, bez technického vybavení, či pracovali

z domova a využívali stejný počítač jako dítě k výuce. Značným problémem je pocit kompetentnosti a srozumitelnosti školních požadavků. Rodiče s obavami o školní výsledky dítěte se opírali o to, že jim vzdělávání v domácím prostředí dělá potíže. Pokládali komunikaci s vyučujícím jako za komplikovanou a instrukce a zadání ze strany školy pro ně byly méně jasné (Smetáčková & Štech, 2021).

4 DOPAD PANDEMIE COVID-19 NA VZDĚLÁVÁNÍ

Onemocnění covid-19, které vypuklo na konci roku 2019 v čínském městě Wu-chan, se rychle rozšířilo po celém světě. Situace se stala tak závažnou, že Světová zdravotnická organizace (WHO, 2020) 12. března 2020 prohlásila covid-19 za pandemii. Tento krok byl odůvodněn rapidním nárůstem počtu infikovaných a úmrtí v mnoha zemích světa. Pandemie covid-19 vyvolala celosvětové obavy a vedla ke značným změnám v oblasti zdravotnictví, ekonomiky, vzdělávání a každodenního života lidí.

Pandemie měla dopad na systém školství po celém světě. Organizace UNESCO zaznamenala více jak jednu miliardu žáků a studentů, kteří byli celosvětově zasáhnuti opatřeními v souvislosti s koronavirovou pandemií (UNESCO, 2020). Většina vlád po celém světě dočasně uzavřela všechny vzdělávací instituce, aby zabránila a omezila šíření pandemie covid-19. Jakmile byly zavedeny národní směrnice a sociální distancování, bylo od vzdělávacích institucí v několika zemích požadováno, aby používaly nastavení vzdáleného vzdělávání a další nástroje e-learningu. Všechny vysoké školy, univerzity, základní a střední školy a mateřské školy musely přerušit prezenční výuku (Gewin, 2020 in Tian & Azlina, 2021).

Vláda České republiky vyhlásila nouzový stav 11. března 2020, kdy byly zavřené školy teprve ve 27 zemích na světě. Česká republika se kvůli omezeným opatřením musela přesunout k využívání distanční formy vzdělávání (Vláda ČR, 2020).

Narižené opatření se začalo rozvolňovat od 20. dubna 2020, které platilo pro žáky závěrečných ročníků a pro studenty vysokých škol. Pro první stupeň základních škol nastalo rozvolnění 25. května 2020. V srpnu 2020 nastaly změny v legislativě vzdělávání. Byla uveřejněna novela zákona č. 349/2020 Sb. s platností od 25 srpna 2020. Stanovená novela vymezila zásadní pravidla při omezení osobní přítomnosti žáků ve školách a umožnila poskytovat distanční vzdělávání, pokud není možná osobní přítomnost žáků na výuce. Dne 14. října 2020 se rozhodla vláda o opakovaném zákazu osobní přítomnosti žáků všech vzdělávacích institucí. Žáci 1. a 2. ročníků se vrátili do škol 18. listopadu 2020, ale další žáci prvního stupně základní školy teprve až 30. listopadu 2020. Opět dne 27. prosince 2020 bylo neřízeno zpřísnění opatření, a to ve formě umožnění prezenční výuky pouze pro 1. a 2. ročník základní školy. Uzavření základních škol a přechod na distanční výuku nastalo 27. února 2021. Na základě toho byla 12. dubna 2021 uskutečněna rotační výuka pro žáky prvního stupně základní školy s podmínkou pravidelného testování. Obnovena výuka na prvním

stupni základní školy byla 17. května 2021, pouze s předpokladem pravidelného testování. Na podzim 26. listopadu 2021 bylo následně vyhlášen nouzový stav a probíhalo antigenní testování žáků (MŠMT, 2020); (MZ ČR, 2021). Jak již můžeme vidět v tabulce (č. 1).

Datum	Popis situace
11.3. 2020	Vláda České republiky vyhlásila nouzový stav (Vláda ČR, 2020)
25.5. 2020	Rozvolnění pro první stupeň základních škol (MŠMT, 2020)
25.8. 2020	Novela zákona č. 349/2020 Sb. o umožnění distančního vzdělávání
14.10. 2020	Zákaz osobní přítomnosti žáků základních škol dle (Vláda ČR, 2020)
18.11. 2020	Žáci 1. a 2. ročníků se vrátili do škol (Vláda ČR, 2020)
30.11. 2020	Návrat ostatních žáků do základních škol (Vláda ČR, 2020)
27.12. 2020	Prezenční výuka pro žáky 1. a 2. ročníků základní školy, zbytek žáků distanční vzdělávání (Vláda ČR, 2020)
27.2. 2021	Uzavření základních škola a přechod na distanční (Vláda ČR, 2021)
12.4. 2021	Rotační výuka pro žáky prvního stupně základních škol (MZ ČR, 2021)
17.5. 2021	Obnovena výuka na prvním stupni základní školy byla pouze s předpokladem pravidelného testování. (MZ ČR, 2021)
26. 2021	Vyhlášen nouzový stav a probíhalo antigenní testování žáků (Vláda ČR, 2021)

Tabulka 1 – *Popis situace během pandemie covid-19*

5 SPOLUPRÁCE RODINY A ŠKOLY BĚHEM UZAVŘENÍ ZÁKLADNÍCH ŠKOL

Pandemie covid – 19 ovlivnila ze dne na den téměř všechny aspekty života. Mimořádné období potvrdilo, jak je spolupráce školy a rodičů nezletilých dětí a žáků pro obě strany důležitá a jak pozitivní dopad na úspěšné vzdělávání může mít.

5.1 Role rodiče při distančním vzdělávání

Uzavření vzdělávacích institucí mělo přímý dopad nejen na edukaci a mentální zdraví dětí, ale taky na rodiče, kteří museli v důsledku situace přijmout větší míru zodpovědnosti za dohlížení nad plněním školních povinností a zabezpečení technických a materiálních potřeb vzdělávání, a to i při pracovní činnosti a starostlivosti o domácnost (Tomšík et al., 2020).

Rodiče se tak ocitli v nové roli, neboť si na vlastní kůži mohli vyzkoušet roli pedagoga a museli se vypořádat s různými alternativami distančního vzdělávání (Haller & Novita, 2021).

Na druhou stranu roli rodičů je „*především podporovat své dítě, aby dostalo své povinnosti vzdělávat se, posilovat jeho vnitřní motivaci k učení a ochotu převzít odpovědnost za své vzdělávání*“ (ČSI, 2021, s. 21).

Úkolem rodiče bylo se o své děti postarat jak po organizační, technické stránce, a tak i po stránce pedagogické. Rodiče byli přinuceni vnějšími okolnostmi stát se angažovanými aktéry ve vzdělávání svých dětí (Švaříček et al., 2020).

Podle zjištění Rokose a Vančury (2020) uvedli rodiče žáků z prvního stupně, že jim způsob distanční výuky vyhovoval, většina rodičů žáků prvního stupně pravidelně s učiteli komunikovala za využití různých prostředků. Určité části rodičů vyhovovalo to, že na děti byly v rámci distanční výuky kladeny nižší nároky než při běžné výuce. Rodiče žáků prvního stupně vyzdvihli osobní přístup některých učitelů, materiály a nové možnosti, které online výuka na školách přinesla. Rodiče také ocenili, že se jejich dítě naučilo lépe pracovat s digitálními technologiemi, nebo že se naučilo pracovat samostatně. Distanční výuka také aktivizovala část rodičů a zvýšila se jejich informovanost o tom, co jejich děti ve škole probírají, v porovnání s obdobím běžné prezenční výuky.

Nani a Sibanda (2020) zmínili, že pro rodiče i jejich děti byla cenná zpětná vazba od učitelů. Distanční výuka měla pro rodiče také negativní dopad. Jako největší úskalí distanční výuky označili rodiče žáků prvního stupně časové dispozice ve vztahu k vlastním pracovním povinnostem. Často také zmiňovali nutnost si samostatně danou problematiku nastudovat,

protože si ji již nepamatují z doby své školní docházky, vlastní nedostatečné pedagogické dovednosti a chybějící výklad učitele. Dále rodiče kritizovali množností zadaných úkolů a nejednotnost v jejich zadávání (Rokos & Vančura, 2020).

Mezi tři nejčastější problémy, se kterými se rodiče potýkají během distanční výuky:

- **Nedostatek času** – Většina rodičů navštěvuje zaměstnání nebo musí odvést z domova stejné množství práce jako obvykle. V rodině je často více dětí, je teda třeba se učit s několika školáky nebo se postarat o mladší dítě, aby nerušilo starší dítě při práci.
- **Omezené materiální vybavení** – V rodině často není dostatek počítačových zařízení. Některé rodiny nemají tiskárny, skenery, nemají potřebné programy a často si stěžují na špatné internetové připojení. Situaci komplikuje skutečnost, že v některých školách používají různí učitelé různé platformy, a rodiče se tedy musí učit pracovat v různých prostředích.
- **Nedostatek odborných vědomostí a pedagogických dovedností na straně rodičů** – Některí rodiče reflektují, že nejsou plnohodnotnými učiteli. Zmiňují, že nemají vědomosti a dovednosti, kterým disponují učitelé, ani jejich autoritu. Také nevědí, jak dítě motivovat či jak mu látku vysvětlit

(Brom et al., 2020 in Rokos & Vančura, 2020).

Rodiče také vnímali nedostatky ze strany školy, které se týkaly chybějícího či nedostatečného on-line vyučování, s tím souvisí nedostatečné vysvětlení učiva, špatná organizace ze strany školy a nejednotnost v přístupu učitelů (Tomšík et al., 2020).

Švaříček et al. (2020) zmiňuje, že rodičům prvostupňových žáků nejvíce komplikovalo málo času na výuku, špatné vybavení domácnosti z hlediska informačních technologií, absence pedagogických dovedností a znalostí a také špatný přístup dítěte. Dalším problémem je nedostatek učebnic i pomůcek pro další školní činnosti.

Korbel a Prokop (2020) zaznamenali dopad pandemie na duševní zdraví rodičů. V jejich šetření vykazovalo příznaky středně těžké deprese a úzkosti. K vyššímu nárůstu došlo u rodičů s dětmi na prvním stupni. Rodiče potřebovali metodickou podporu, jak zvládat vzdělávání svých dětí, podporu v prožívání extrémního času, aby nezapomínali na své mentální zdraví a pohodu.

Přestože je covid-19 považován za pandemii, která způsobila globální zmatek, lze z ní vyvodit ponaučení pro rodiče. Je potřeba, aby vláda poskytla zdroje pro online výuku, aby vyhovovala všem studentům. Rodiče by měli být vybaveni pedagogickými dovednostmi,

aby mohli pomáhat svým dětem v domácím vzdělávání. Je zásadní, aby rodiče a děti byli počítačově gramotní. Rodiče by také měli povinnost poskytovat on-line výukové zdroje doma (Nani & Sibanda, 2020).

5.1.1 Doporučení pro rodiče

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (2020, s. 30) vydalo několik doporučení pro rodiče:

- Snažit se o pochopení složitosti situace i směrem k postupům a přístupům jednotlivých škol.
- Aktivně spolupracovat s učiteli.
- Vnímat učitele jako osobnost, které se i v mimořádných podmínkách snaží konat maximum možného pro vzdělávání žáků.
- V případě jakýkoliv pochybností či nesouhlasu (časového rozsahu realizované výuky, technických požadavků, rozsahu distančně pojímaného učiva či jeho zaměření, hodnocení výkonu a poskytování zpětné vazby k jejich plnění) ihned a intenzivně o daných záležitostech komunikovat s učiteli, případně s vedením školy, ve snaze nalézat řešení akceptovatelné pro všechny zúčastněné.

Rodičům by také pomohla krátká online výuka a zároveň omezení množství další školní práce, k níž je potřeba počítač. Následně rodiče touží po interaktivní, nebo alespoň frontální výuce s učitelkou, případně po výukových videích. Přejí si, aby i při tomto způsobu výuky byli učitelé schopni učivo více vysvětlit. Rodičům by také pomohlo omezit širší rozsah učiva. V domácí výuce se zaměřit pouze na hlavní předměty, mezi které patří matematika, český jazyk a angličtina a eliminovat výchovy a vedlejší předměty, jako je dějepis a přírodopis. Rodiče také často navrhují omezit novou látku a věnovat se péči procvičování, protože jim podpora dětí při vysvětlování látky zabere více času a energie než kontrola správnosti úkolů (Brom et al., 2020).

5.2 Role žáka při distančním vzdělávání

Distanční výuka byla zásadní změnou také pro žáky. Z hlediska šetření ČSI (2020), vyplývá, že většina žáků se do distanční výuky zapojila. V této části uvádím, jak distanční vzdělávání vyhovovalo a nevyhovovalo žákům na prvním stupni základní školy.

Kolář (2012, s. 449) uvádí, že role žáka je „jedna ze základních rolí, do které se dostává člověk, nejčastěji dítě nebo dospívající, který se organizovaně učí v některé vzdělávací instituci a jehož učení je někým (učitelem, instruktorem) nebo něčím (televizní program, soubor studijních opor) řízeno podle určitého programu.“

Role žáka je dána především tím, že je příslušníkem školy a tato příslušnost se projevuje tlakem na základně povinné školní docházky, kdy žák musí dodržovat určité povinnosti, práva, způsoby chování, které se od něho očekávají (Frombergerová, 2020).

Žáci ocenili, že distanční forma výuky jim dala možnost si samostatně organizovat čas. Očekávanou výhodou také byla možnost individuálního tempa na straně žáků i více individualizovaného rozsahu vzdělávání. Pro žáky měl také zásadní vliv sociální kontakt se spolužáky (ČSI, 2020).

Rokos a Vančura (2020) uvedli, že žáci byli spokojeni s volnějším režimem, jelikož nemuseli brzy vstávat, mohli si dělat delší přestávky, volit si vlastní tempo zpracování zadaných úkolů a měli větší kontakt se svou rodinou.

Naopak někteří žáci hodnotí pojetí distanční výuky jako velmi náročné. Přestože jsou téměř všichni žáci do distančního vzdělávání nějakou formou zapojeni, někteří se neúčastnili on-line výuky. Jednou z příčin byly nedostatky v jejich vybavení digitální technikou nebo nevyhovující připojení. Další příčinou neúčasti žáků na on-line výuce je jejich nízká motivace nebo omezená motivace jejich rodičů spojená s omezenou podporou, kterou při vzdělávání svých dětí poskytují (ČSI, 2020).

5.3 Role učitele při distančním vzdělávání

Jak už jsem zmínila výše pandemie covid-19 měla velký dopad téměř na všechny aspekty života. Během uzavření museli také učitele čelit výzvě udržet vzdělávací procesy prostřednictvím distančního vzdělávání.

Průcha (2003, s. 405) uvádí, že „učitel je jeden ze základních pilířů vzdělávacího procesu, profesionálně kvalifikovaný pedagogický pracovník, spoluodpovědný za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu.“

Zmíněnou definici považujeme v kontextu distančního vzdělávání za vhodnou, jelikož jsou v ní uváděny všechny dílčí role, které přísluší také učiteli distančního vzdělávání – příprava edukace, její řízení, organizování a hodnocení (Průcha, 2003).

Forma distančního vzdělávání s sebou nese spoustu výhod a nevýhod, které jsou však vzájemně propojené a učitel by je měl chápat uceleně. Pokud by totiž řešil určitou nevýhodu

a nezamýšlel se nad tím, jaké dopady to může mít na další prvky, nemusela by být jeho výuka efektivnější, ale naopak by se stala pro studenta složitější (Černý et. al., 2015).

Podle zjištění Rokose a Vančury (2020) učitelům na prvním stupni základní školy vyhovoval distanční způsob výuky. Ze šetření vyplynulo, že třídní učitelé navázali komunikaci se všemi žáky a také ve spolupráci s rodiči nespatořovali výraznější problémy. Učitelé pozitivně hodnotili práci v klidnějším prostředí, navázání lepších interakcí s rodiči i s žáky a také volnější časový rozvrh a vlastní organizace harmonogramu.

Naopak zpráva České školní inspekce (2021) pojednává o tom, že distanční vzdělávání bylo pro učitele náročné, a to z více důvodů. Negativně učitelé hodnotili malou interakci se žáky a kontakt mezi žáky navzájem a chybějící okamžitou zpětnou vazbu od žáků. Největším úskalím byly problémy s digitálními technologiemi.

Mezi nevýhody uvedli pedagogové, že trávili distanční výukovou víc času než běžným vyučováním. Zvýšilo se jim množství přípravy a komunikace s žáky a rodiči, naopak poklesl počet hodin přímé výuky. Učitelům také práce přinášela více stresu než před pandemií. Napětí pociťovali zejména kvůli množství potřebné přípravy, obtížnosti hodnocení, zodpovědnosti za výsledky dětí a obavám o jejich motivaci. V souvislosti s distanční výukou vzrostly psychické potíže učitelů (Zormanová, 2021).

6 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

Celou teoretickou část jsem zaměřila na vymezení distančního vzdělávání na první stupni základní školy. Všechny kapitoly na sebe navazují a úzce spolu souvisí. V první kapitole jsem se snažila vymezit pojem distanční vzdělávání, které se také označuje jako vzdělávání na dálku, protože nevyžaduje fyzicky přítomného vyučujícího a vyučovaného na jednom místě.

V další kapitole jsem se snažila poukázat na formy distančního vzdělávání, díky kterým mohlo být vzdělávání na dálku uskutečněno. Jednou ze zmíněných forem distančního vzdělávání je on-line výuka, kterou dělíme na synchronní nebo asynchronní výuku. Synchronní on-line výuka znamená, že všichni žáci a učitel komunikují na konkrétním virtuálním místě, prostřednictvím on-line média, v určitou dobu. Tato forma distančního vzdělávání byla velmi využívána během pandemie covid-19. Naopak off-line výuka neprobíhá přes internet a k realizaci nepotřebujeme ve větší míře digitální technologie.

Přechod na domácí distanční vzdělávání v souvislosti s uzamčením škol v důsledku pandemie covid-19 představoval pro rodiny a školy velmi nečekanou situaci. Zúčastnění aktéři nebyli na tuto situaci vůbec připraveni. Domácnosti se díky tomu proměnily na školy, volnočasové kluby a dětská hřiště. V některých případech i pracoviště rodičů. Třetí kapitolu jsem na základě toho zaměřila na role rodiče, učitele a žáka. Snažila jsem se přiblížit jejich pohled a názory na distanční vzdělávání.

Poslední kapitolu jsem věnovala výhodám a nevýhodám distančního vzdělávání. Během distančního vzdělávání byla po žácích vyžadována samostatnost, flexibilita a rozvržení domácích úkolů. Myslím si, že tyto dovednosti jsou pro žáky prvního stupně základní školy velmi náročné. Chyběl taky pevný režim a zpětná vazba od pedagogů. Rodiče se museli ze dne na den stát učiteli, kteří měli velkou zodpovědnost za plnění úkolů jejich dětí. Jako velký problém, který se vyskytl byla absence kontaktu s žáky a také využití digitálních technologií. Učitelé museli zpomalit ve výuce a klást na žáky menší nároky. Jak již jsem zmínila, tak rodiče měli velmi významnou roli ve vzdělávání svých dětí. Záleželo tedy na přístupu rodičů ke vzdělávání dětí, také na jejich schopnosti vysvětlit dítěti probíranou látku, stanovit pevný režim a být mu na blízku. Distanční vzdělávání tedy způsobuje nerovnost ve vzdělávání (záleží na tom, v jakém rodinném prostředí dítě vyrůstá) a snížení úrovně a kvality vzdělávání.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 NADPIS HLAVNÍ KAPITOLY

Výzkumná část diplomové práce se zaměřuje na pohled rodičů na vzdělávání žáků v době pandemie. Cílem diplomové práce je zjistit názory rodičů na distanční vzdělávání. Empirická část diplomové práce je zpracována metodou kvalitativního designu výzkumu. Podle Švaříčka a Šed'ové (2007, s. 17) charakterizujeme kvalitativní výzkum jako „*proces zkoumání jevů a problémů v autentickém prostředí s cílem získat komplexní obraz těchto jevů založený na hlubokých datech a specifickém vztahu mezi badatelem a účastníkem výzkumu*“. Nejdříve jsem si zvolila hlavní výzkumný cíl, dílčí výzkumné cíle a poté výzkumné otázky. Následně jsem popsala metody sběru dat a participanty výzkumu. Poté jsem se zaměřila na analýzu a interpretaci výzkumných dat a v závěru také uvádím diskusi.

7.1 Výzkumné cíle a výzkumné otázky

Hlavní výzkumný cíl:

1. Zjistit pohled rodičů na vzdělávání žáků v době pandemie.

Dílčí výzkumné cíle:

1. Zjistit, jak rodiče přistupovali k distančnímu vzdělávání.
2. Popsat, jakým způsobem probíhalo distanční vzdělávání v době pandemie.
3. Identifikovat výhody a nevýhody distančního vzdělávání pohledem rodičů.

Z těchto cílů dále vycházejí výzkumné otázky:

1. Jaký je pohled rodičů na vzdělávání žáků v době pandemie?

Dílčí výzkumné otázky:

1. Jak rodiče přistupovali k distančnímu vzdělávání?
2. Jakým způsobem probíhalo distanční vzdělávání v době pandemie?
3. Jaké výhody a nevýhody přineslo distanční vzdělávání pohledem rodičů?

7.2 Metoda sběru dat

Jak už jsem zmínila výše výzkumná část diplomové práce je založena na kvalitativním výzkumném designu. Jako nástroj pro sběr dat jsem byla zvolena metoda hloubkového rozhovoru. Jedná se o „*nestandardizované dotazování jednoho účastníka výzkumu zpravidla jedním badatelem pomocí několika otevřených otázek.*“ (Švaříček & Šed'ová, 2007, s. 159).

Za typ hloubkového rozhovoru jsem využila polostrukturovaný rozhovor, který vychází z předem připraveného seznamu témat a otázek.

7.2.1 Průběh rozhovoru

Rozhovor byl sestavený speciálně pro účely tohoto výzkumu. Dané otázky z polostrukturovaného rozhovoru byly úmyslně pokládány široce, aby respondenti měli šanci mluvit co nejvíce samostatně.

Sběr dat probíhal v rozmezí prosince 2022 a února 2023. Respondenti byli osloveni přes mobilní telefon a také prostřednictvím e-mailové komunikace, ve které jim byl sdělen záměr rozhovoru. Většina rozhovoru proběhla osobně a jeden rozhovor byl realizován přes aplikaci Skype. Ve všech případech byli odpovědi nahrávány na diktafon. Před uskutečněním každého rozhovoru byli respondenti upozorněni, že se bude daný rozhovor nahrávat a také jim byla zaručena anonymita a sděleno, že výsledná data budou použita pouze pro účely výzkumu mé diplomové práce.

7.2.2 Charakteristika participantů výzkumu

V kvalitativním výzkumu jsou respondenti vybíráni na základě účelového výběru, což znamená, že jsou vybíráni tak, aby co nejlépe odpovídali tématu zkoumaného výzkumu. V mém případě jsem zvolila záměrný výběr respondentů. Respondenti výzkumu jsou rodiče žáků prvního stupně základní školy. V tomto výzkumu jsou rodiče označováni R1-R10, kvůli zajištění anonymity. Jednotliví respondenti byli vybráni z Moravskoslezského kraje. Jak nám i níže popisuje tabulka 2.

R1, matka, má dvě děti, její syn navštěvoval během pandemie covid-19 4. ročník a její dcera 1. ročník. Žije s dětmi a manželem v domě na vesnici. Má středoškolské vzdělání v oboru ekonomika a podnikání. Před mateřskou dovolenou pracovala jako bankovní poradce. Nyní pracuje jako administrativní pracovnice na obecním úřadě v Moravskoslezském kraji.

R2, matka má dvě dcery, jedna chodila v průběhu pandemie do 2. třídy, druhá do 6. třídy. Žije v malé vesnici v rodinném domě spolu se svým manželem. Má vystudovanou střední školu hotelnictví a gastronomie. Během pandemie covid-19 pracovala jako účetní ve stavební firmě, ale kvůli dlouhodobému home office přišla o práci. Momentálně pracuje jako asistentka pedagoga na prvním stupni základní školy.

R3, matka, žije ve městě s manželem a dvěma dětmi. Starší dcera navštěvovala během pandemie 2. ročník a mladší dcera 4. ročník. Rodina je úplná a společně bydlí v panelovém

domě. Vystudovala pedagogické lyceum na střední škole. Dále se věnovala studiu na vysoké škole se zaměřením na obor učitelství pro první stupeň základní školy. Během pandemie covid-19 pracovala na home office a realizovala on-line výuku se žáky přes aplikaci Microsoft Teams.

R4, matka, má dvě děti, syn je v 2. třídě a dcera ve 3. třídě základní školy. Žila v manželství, ale momentálně má střídavou péči s bývalým manželem, tudíž má děti každý druhý týden. Matka nedostudovala maturitní obor doprava a logistika kvůli těhotenství, ale dokončený má výuční list. Momentálně podniká a pracuje v automobilovém průmyslu.

R5, matka tří dětí. Nejmladší ze synů v průběhu pandemie nastoupil do prvního ročníků. Další synové studují na střední škole. Žije s manželem v malé vesnici v rodinném domě. Má vystudovanou střední a vyšší odbornou zdravotnickou školu, ze které získala titul Dis. Pracuje jako zdravotní sestra na kardiologickém oddělení.

R6, matka syna, který navštěvoval 2. třídu. Celá rodina žije ve městě v panelovém domě. Má vystudovanou vysokou školu s magisterským titulem v oboru Učitelství pro základní školy. Pracuje jako učitelka prvního stupně ve Zlínském kraji. Po vypuknutí pandemie covid-19 byla odkázána na home office a své vyučovací hodiny vedla distančním způsobem.

R7, matka jednoho dítěte. Její dcera byla během pandemie ve 3. třídě. Žije v domácnosti se svým přítelem. Pracuje v mateřské škole již pět let. V mateřské škole začala pracovat hned po dokončení střední pedagogické školy a při této práci vystudovala dálkově vysokou školu, obor Sociální pedagogika, zakončený titulem Bc.

R8, otec, má jedno dítě, syn je ve 2. třídě. Celá rodina žije v panelovém bytě ve městě. Otec pracuje jako osoba samostatně výdělečně činná, podniká v oblasti stavebnictví a má dokončené středoškolské vzdělání.

R9, matka, žije na vesnici s manželem a dvěma dětmi. Jedna dcera je v 5. třídě a druhá ve 3. třídě. Má vystudovanou střední pedagogickou školu. Nyní pracuje jako asistentka pedagoga na druhém stupni základní školy. V průběhu pandemie covid-19 byla částečně na home office anebo také docházela vypomáhat s učením dětí do školy.

R10, matka tří dětí. Nejstarší dcera navštěvuje první ročník na střední odborné škole, syn chodí do 7. třídy na druhý stupeň základní školy a nejmladší syn je v 3. třídě. Rodina je úplná a společně bydlí v rodinném domě. Matka je od roku 2021 nezaměstnaná, ale volný čas věnuje sportu. Nyní se zajímá o fitness trenérství, proto se chce dále v tomto oboru vzdělávat.

Rodič	Pohlaví	Dosažené vzdělání	Rodinný stav	Počet dětí/pohlaví	Zaměstnání
R1	žena	SŠ	vdaná	2/1 chlapec, 1 dívka	administrativní pracovnice
R2	žena	SŠ	vdaná	2/2 dívky	asistent pedagoga
R3	žena	VŠ	vdaná	2/2 dívky	učitelka základní školy
R4	žena	SŠ	svobodná	2/ 1 chlapec, 1 dívka	podnikatel v oboru automobilového průmyslu
R5	žena	SŠ	vdaná	3/3 chlapci	zdravotní sestra
R6	žena	VŠ	vdaná	1 chlapec	učitelka základní školy
R7	žena	VŠ	svobodná	1 dívka	učitelka mateřské školy
R8	muž	SŠ	ženatý	1 chlapec	podnikatel v oboru stavebnictví
R9	žena	SŠ	vdaná	2/2 dívky	asistent pedagoga
R10	žena	SŠ	vdaná	3/1 dívka, 2 chlapci	nezaměstnaná

Tabulka 2 – Charakteristika participantů

8 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

V této kapitole je popsána analýza a interpretace získaných dat z rozhovorů s rodiči, jejichž děti navštěvují první stupeň základní školy. Analýzu a výsledky dat jsem jednotlivě popsala a závěry jsem zmínila ve výsledcích výzkumu.

Výsledná data, které jsem získala z rozhovorů s rodiči jsem zpracovala metodou otevřeného kódování. Švaříček & Šed'ová (2014) zmiňují, že při použití této metody analýzy dat se text nejdříve rozdělí na jednotky a poté se každé jednotce přidělí kód. Tyto kódy mohou mít podobu odborných výrazů, ale také je můžeme použít v živém označení, které respondenti použili.

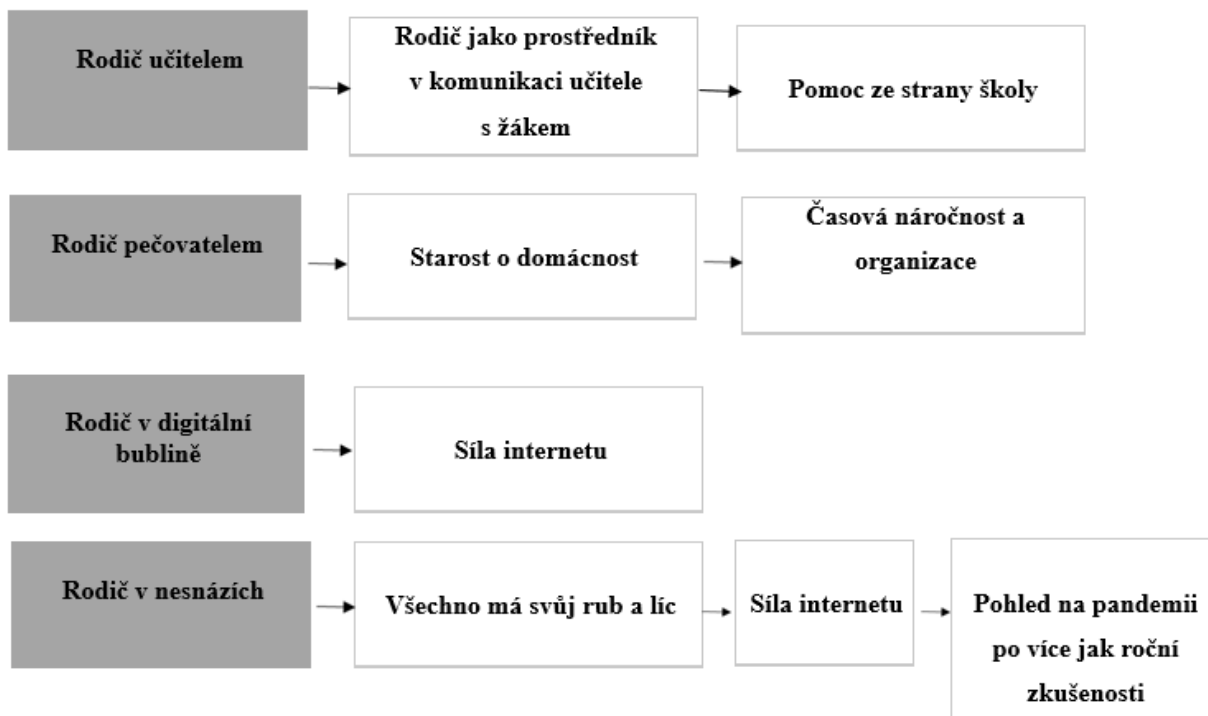
8.1 Popis zpracování dat

Podle autorů Švaříčka a Šed'ové (2014) na princip otevřeného kódování je použitý vlastní postup zpracování dat prostřednictvím barev, které nám přispívají k lepšímu zaměření a její následné interpretaci. Nejdříve jsem provedla přepis polostrukturovaných rozhovorů, v nichž jsem označila část, která se mi zdála jako podstatná k odpovědím na mé výzkumné otázky. Ze vzniklých úseků jsou vytvořeny kódy, které jsem seskupila barevně podle jejich podobnosti. V závěru jsem každé rozdílné skupině kódů přidělila kategorii, ze které jsem zaznamenala výsledný seznam kódů a kategorií s uvedením jejich názvů a počtů.

8.2 Seznam kódů a kategorií

Na základně analyzování dat byly vytvořeny 4 kategorie, které vznikly sjednocením deseti polostrukturovaných rozhovorů. První kategorie nese název **rodič učitelem**, jelikož rodič se ocitl v nové roli a musel dohlížet nad výkonem školních povinností svých dětí. Většina rodičů musela kontrolovat své děti i mimo domov. Následná kategorie popisuje **rodiče jako pečovatele**. V důsledku pandemie vznikla další oblast, kterou rodiče museli čelit. Nejčastěji se o péči děti staraly ženy. Musely zajistit stravu, kterou většinou zajišťovaly osobní přípravou. Další kategorií jsem nazvala **rodič v digitální bublině**, protože se rodiče v rámci pandemie dostali do problému s digitální technikou a museli řešit problémy s internetovým připojením a k přístupu k online výuce svého dítěte. Klíčovou kategorií v části výhod a nevýhod distančního vzdělávání je **rodič v rozpacích**. Rodiče se na nečekanou situaci museli připravit ze dne na den. Někteří rodiče tuto situaci zvládali zdatně, ale naopak někteří měli obavy a strach.

Vznikly 4 celkem kategorie, které se stávají součástí pojmové mapy, která poukazuje na vlastní výsledky diplomové práce.

Obrázek 5 – Seznam kódu a kategorií

8.3 Rodič učitelem

Školní výuka byla zrušena ze dne na den. Prvními reakcemi všech dotazovaných byly především obavy. Důležité bylo odhalit, v jaké roli se ocitl rodič během pandemie covid-19. Výpovědi rodičů se točily jak okolo kontroly při vyplnění úkolů spojených s distanční výukou, tak dílčí domácí přípravy, jako je například chystání pomůcek. Rodič R1 říká: *„Musela jsem suplovat roli učitelky, jelikož distanční výuka byla velmi slabá na to, aby se dětem něco vštípilo do hlavy“*. Na rozdíl od toho rodič R7 se snažil dohlížet a kontrolovat povinnosti dítěte, proto konstatuje: *„Dcera do jisté míry zvládala všechno a já jen většinou dohlížela a kontrolovala. Ale stalo se párkrát, že nepochopila látku tak dobře, jak ve škole. Proto jsem občas „zastoupila“ paní učitelku s učením“*.

Také mnoho rodičů poukazuje na to, že nemají vědomosti a dovednosti, kterými disponují učitelé. Nevědí, jak dítě motivovat, či jak mu látku vysvětlit. Rodič (R6) zdůrazňuje, že *„pomoc s učením byla nutná. Museli jsme se účastnit a zároveň mu v průběhu online výuky dopomáhat v organizaci, zajišťovat připojení, vysvětlovat probrané učivo a věnovat velkou část dne domácí přípravě a výuce.“* Rodič R1 s tvrzením souhlasí dodává: *„Oni měli i tu metodu Hejného, a to jsem se vůbec nechytala. A nechtěla jsem ji to vysvětlovat po svém, abych ji nepletla ještě víc, než byla. Manžel se s dětmi neučil, jelikož tomu nerozuměl. Já jsem tomu mnohdy taky nerozuměla, ale museli jsme se s tím poprat.“*

8.3.1 Rodič jako prostředník v komunikaci učitele s žákem

Zajištění komunikace učitelů s žáky a jejich rodiči byla jedna z hlavních výzev. Většina rodičů žáků prvního stupně s učiteli komunikovala za využitím různých prostředků. Jak již uvádí R3: *„Učitelé zadávali učivo přes e-mail, starší dcera se přihlašovala dvakrát týdně na Zoom, kde s paní učitelkou probírali například angličtinu. Bylo to spíše zpestření, většinu učiva jsme zvládli v rámci dopoledního učení.“* Další rodič do domácí přípravy zahrnoval nahlédnutí do různých sociálních sítí a internetových portálů. *„Paní učitelka založila na Facebooku skupinu. To byla výhoda, protože tam vkládala, jak docházku, tak i obrázky z toho, na čem žáci pracovali. Toto bylo pouze u nejmladšího syna (R10).“*

8.3.2 Pomoc ze strany školy

Pandemie covid-19 poukázala na přizpůsobivost většiny škol, jelikož se proměnila tradiční podoba výuky a školy musely hledat způsoby, jak budou vzdělávání dále zajišťovat. Respondenti v rozhovoru zmiňovali, že některé školy měly promyšlený plán, jak přistupovat

ke všem žákům a vedení školy napomohlo komunikaci učitelů i s dětmi a rodiči, které nemají technické zázemí, digitální vybavení a případně distanční výuku nezvládají. Rodič (R2) zmiňuje, že: „Škola měla k dispozici zapůjčení notebooku, také byla možnost pro děti, kteří mají rodiče pracující u integrovaného záchranného systému, že mohou docházet do třídy ve vybraných školách v okolí a vzdělávat se i takto. Toto tvrzení potvrdil i rodič R6: „Škola nabízela zapůjčení výpočetní techniky, paní učitelka při online výuce nabízela odkazy na webové stránky k procvičování probraného učiva.“ Tvrzení rodičů na podporu žáků ze strany školy se bohužel neshodovalo. Rodič R8 tvrdí, že: „Základní škola nám v této situaci žádné podmínky ke zlepšení distanční výuky neposkytla. Vím to i od ostatních rodičů, kteří měli více dětí na prvním stupni a počítač měli doma pouze jeden, a to učitele nezajímalo. Je to smutné.“ Také rodič (R1) se ztotožňuje s názorem: „Škola nám nic nenabízela. Poslala milion úkolů a kdy to mají děti dělat se neptali. Jim se řekne úkoly domů, ale když to je každý den, tak to byl horor.“

Toto mimořádné období ukázalo, jak je spolupráce školy a rodiny pro obě strany důležitá a jak pozitivní a negativní dopad na úspěšné vzdělávání může mít. Do komunikace se školou se zapojili i ti rodiče, kteří normálně aktivní nebyli. Některé školy se snažily brát ohled na to, že v rodinách je více dětí, které se současně vzdělávají a mají omezené množství techniky a že i sami rodiče musí doma pracovat.

8.4 Rodič pečovatelem

Někteří rodiče se ocitli v pozici, kdy zjistili, že jeho děti neplní dostatečný výkon svých školních povinností. Nejedna z rodičů zajišťoval kontrolu v době výkonu svého zaměstnání. Kontrolu nad dítětem prováděli buď osobně nebo pomocí digitálních technologií.

Od rodiče (R2) je předkládán příklad: „Já jako máma jsem kvůli pandemii přišla o práci, protože dlouhodobý home office mi zaměstnavatel netoleroval, tudíž jsem s dětmi musela zůstat doma a starat se o všechny povinnosti spojené s domácností.“ Rodič (R10) potvrzuje, že pravidelný režim v domácnosti nastavený nemají a nechávají to na aktuální situaci, což podkládá tvrzením: „Když jsem přišla domů, tak jsem to vždy nebyla ta, která si s nimi musela znovu sednout a případně jim látku vysvětlit. S touto pomocí mi hodně pomáhal manžel.“ Objevila se výpověď rodiče R3, který zmiňuje: „Jako učitelka na 1. stupni základní školy jsem mohla zůstat s dětmi doma, což pro mě byla velká výhoda.“

8.4.1 Starost o domácnost

S uzavřením všech základních škol se mnoho českých domácností dostalo do nevídané situace. Děti se učili z domova a rodiče často také pracovali z domova. Izolace domácností tak přitahuje pozornost k péči, která je převážně vykonávána ženami. Jelikož jim přibyla vedle povinnosti pracovní a zajištění chodu domácnosti i povinnost v podobě podpory dětí v on-line výuce. Uvádím příklad rodiče R9, který se plně zapojuje do domácí přípravy svého dítěte: „*Starší dcera potřebovala každodenní pomoc a dohled při výuce a plnění úkolů, pomoci ji rozvrhnou úkoly časově, ale i podle náročnosti. Mladší pomoc nepotřebovala. Občas potřebovala jen zkontrolovat, zda zprávu, úkol posílá dobře. Já jsem se přitom musela starat o domácnost, vaření, uklízení a další povinnosti padly na mě.*“

S přechodem na distanční vzdělávání vzrůstají nároky nejen na péči o dítě, ale také i péče o starší členy rodiny. Jak se dozvídáme od R6: „*V průběhu online výuky jsme dopomáhali v organizaci, zajišťovali připojení, vysvětlovali probrané učivo a věnovali velkou část dne domácí přípravě a výuce. Také na mě jako na matku byla tato situace náročná, jelikož jsem musela věnovat více času péči o domácnost, a hlavně o svého nemocného tatínka. Děti byly během distanční výuky málo motivované a omezené o sociální kontakty se svými spolužáky, což nám potvrzuje tvrzení od R8: „*Náš syn se trápil u distanční výuky, jelikož byl v 1. třídě nedokázal sedět u stolu při počítači a poslouchat čtyři hodiny učitelku. Nešlo mu vysvětlit, že je to povinné. Doma ho všechno rušilo, nedokázal se soustředit na učivo, hlavně mu chyběli kamarádi a své spolužáky vůbec neznal, pouze jenom virtuálně a já jsem s ním musela trávit veškerý volný čas.*“*

Někteří z rodičů žáků prvního stupně uvedli, že jim způsob distanční výuky vyhovoval, ale jejich děti neměli kde trávit volný čas. R3: „*Bylo to spíše zpestření, většinu učiva jsme zvládli v rámci dopoledního učení. Poté následoval rychlý oběd a odpolední dodělávání úkolů se svými dětmi. Jednou týdně se každá dcera přihlašovala také na online klavír/housle. A to byl teprve oříšek.*“ Další rodiče byli aktivní a snažili se co nejvíce věnovat svému dítěti, jak popisuje R10: „*Nejvíce mě mrzelo, že mladší syn nemohl navštěvovat kroužek fotbalu, jelikož tam měl své kamarády. A já jsem musela se svými dětmi trávit volný v přírodě, hráli jsme společenské hry anebo četli knihy.*“

8.4.2 Časová náročnost a organizace

Respondenti se věnovali i tématu času a uvádějí, že příprava v průběhu distanční výuky byla velmi náročná, zejména ve vztahu k vlastním pracovním povinnostem. Častokrát podotknuli nutnost si danou látku nastudovat, protože si ji nepamatovali ze svých školních let, také

vlastní pedagogické dovednosti a omezený výklad pedagoga. Rodič R2 komentuje časovou náročnost následovně: „*Vstávali jsme v 7.20 hodin, aby se dcera v klidu nasnídala a v 8.00 hodin se stihla připojit. Denně měli výuku online pouze dvě hodiny. Jedna hodina Matematika a druhá Český jazyk. Zbytek učiva jsme doháněli samostatně. Tudíž si myslím, že jsme mohli strávit s přestávkami denně i šest hodin podle zadané práce, kterou jsme měli stihnout v daný den.*“ Rodiče, kteří museli pomáhat dětem s učením dvě, a i více hodiny denně, byli s distanční výukou výrazně méně spokojeni. Pokud pomáhali nepravidelně či do jedné hodiny denně. Zde se dozvídáme od R3, který svůj názor ilustruje příkladem: „*Během první vlny nám výuka trvala 2-3 hodiny. Starší dceru, přiznám se, jsem již tolik nekontrolovala. Pracovala samostatně. Počet cvičení měla oproti klasické školní docházce zkrácený. Samostatná domácí práce u mladší dcery po online vyučování nám zabrala asi další 1 hodinu až 2 hodiny denně. Paní učitelka zadávala práci tak, jako kdyby byly děti ve škole. Nic nevynechala.*“

Z odpovědí z rozhovoru je patrné, že někteří rodiče by potřebovali dětem pomáhat více času, než bylo reálné. Zde se dozvídáme od R5, který konstatuje: „*Učila jsem se s dětmi celé dopoledne. Pak se jim nechalo trochu oddechnout a odpoledne se dělaly domácí úkoly a připravovali jsme se na další den. Přípravou na učení jsme věnovali tři a čtyři hodiny denně.*“ Čas, který děti práci při samostatné online výuce potřebovali odpovídal 2-4 hodinám. Jak se dozvídáme od R6: „*Online výuka zabrala 1,5 - 2 hodiny a další domácí příprava třeba až 5 hodin.*“ Také uvádím příklad rodiče R9: „*Po distanční výuce s učitelkou, která trvala denně 2 až 3 hodiny, jim poslala úkoly, které museli do druhého dne rána poslat zpátky. Takže učení se synem pak trvalo někdy 3 až 4 hodiny.*“

8.5 Rodič v digitální bublině

Rodiče se během pandemie covid-19 dostali do potíží s digitální technikou a řešili problémy s připojením k online výuce svého dítěte. Rodiče uvádějí, že z pohledu informačních a komunikačních dovedností jich na výuku na dálku byla připravena méně než polovina. U R2 se ukazuje, že měli dostatečné technické vybavení k uskutečnění online výuky: „*Připojovali jsme se přes notebook a tablet v aplikaci Teams. Začátek byl dosti náročný, od školy jsme získali hesla a pokyny k připojení, pro všechny to bylo něco nového, jak ze strany vyučujících, tak dětí. Myslím si, že jsme patřili mezi ty zdatnější rodiče, co se ovládání počítače týče. Hledali jsme si i sami potřebné aplikace a videa k podpoře výuky.* Odpovědi ukázaly, že přístup k distanční výuce nebyl omezen nedostatečnou technikou, jak je patrné z výpovědi rodiče R5: „*Příslušné vybavení jsme měli, ale jelikož jsme měli dva studující,*

starší využíval počítač a my byli připojeni přes telefon. To úplně optimální nebylo. A přidají-li se k tomu počáteční neznalosti programu, jak rodičů, tak i učitelů, byly začátky celkem chaotické.“

8.5.1 Síla internetu

Dětem byly tedy přizpůsobeny podmínky a potřebná technika k tomu, aby distanční výuka probíhala bez problému. Jak reaguje R7: *„Já vlastním notebook, kde je zabudovaná webkamera a také mikrofon. Se znalostmi techniky jsme trochu bojovali, spíše s tou platformou, kde se distanční výuka uskutečňovala. Byl to pro mě nový program, kde mi trvalo nějakou dobu, než jsem se zorientovala. Pak jsem si zvykla, ale dcera byla v tom o něco lepší (smích).“* Většina rodičů musela dohlížet nad svým dítětem, jelikož se u některých výpovědí vyskytovalo, že děti měli obavy z výpadku signálu, které narušovalo hladkou komunikaci mezi učitelem a žákem. Rodič R2 uvedl: *„Dcera měla strach z připojení, že vypadne signál nebo se nepřipojí vůbec. Celou dobu musel být někdo dospělý poblíž, aby se v klidu soustředila na výuku.“*

Obvykle měli problémy s technickým vybavením rodiny, kde se vyskytovalo více dětí, ale také i rodiny z chudších a méně vzdělaných domácností. Rodič R1 vysvětluje: *„Syn počítač měl, dokupovali jsme jen kameru. Dceři jsme museli zakoupit nořas, protože na tom našem starém ji to nejelo. Vše kolem si už poštěfovali sami.“* Našel se i rodič R3, který konstatuje: *„Ve druhé vlně potřebovaly obě děti techniku k připojení. Sami jsme dokupovali sluchátka s mikrofonem a jeden tablet jsem si vypůjčila ze svého zaměstnání.“* Také rodič R10 měl obtíže s digitální technikou a doplňuje: *„Spíš jsme měli první týdny problém v tom, že nejmladší syn potřeboval kameru a na notebooku nefungovala. Takže jsem byla nucena zakoupit kameru.“*

8.6 Rodič v nesnázích

Pandemie covid-19 a s ní spojená opatření podle pohledu rodičů negativně i pozitivně ovlivnila vzdělávání jejich dětí. Z výsledků polostrukturovaných rozhovorů je patrné, že větší část rodičů vnímá vzniklý nedostatek v důsledků distanční výuky jako jeden ze závažných dopadů pandemie. S tím souvisí i to, že většina rodičů se domnívá, že jejich dítě se naučilo v průběhu distanční výuky méně než v rámci prezenčního režimu. Problémem distanční výuky není tak didaktický přístup jednotlivých pedagogů, ale ztráta motivace.

Většina rodičů se domnívala, že jejich děti byly při distanční výuce méně motivované, než v běžné prezenční výuce.

8.6.1 Všechno má svůj rub i líc

Online vzdělávání už dávno nezařazujeme mezi neobvyklé způsoby vzdělávání. S distanční výukou je spojeno mnoho výhod. Mezi jeden důležitý benefit zařazujeme snadný přístup ke zdrojům, ať už to jsou videa, webové stránky anebo aplikace. Rodič R4 zdůrazňuje: „*Distanční výuka měla výhodu v tom, že děti naučila samostatnosti, vyhledávání informací a také počítačovou gramotnost.*“ On-line vzdělávání nabízelo příležitost, jak zapojit žáky do studia a dále je motivovat: „*Práci během dne jsme si rozvrhli podle toho, jak nám to vyhovovalo. Byly zrušeny kroužky, takže děti měly volnější odpoledne, odpadlo nám dojíždění do různých kroužků. Děti se více seznámily s ovládáním počítače / aplikací (Zoom, Microsoft Teams). Také mi žáci si práci na počítači oblíbili, rádi počítač využívají i během prezenční výuky či k přípravě svých prezentací*“ (R3).

Jednalo se také o flexibilitu výběru, jelikož děti během pandemie covid-19 absolvovali vzdělávání z pohodlí svého domova a také v daném čase a tempu, který jim nejvíce vyhovoval. K tomu se vyjadřuje rodič R1: „*Výhodu měla pro děti, že nemuseli tahat těžké tašky do školy to určitě, protože to kamení, co teď nosí a nosila dcera je děs. A nemuseli nikam jezdit, v pyžamu seděli vlastně u telky.*“ S tímto tvrzením se ztotožňuje rodič R9: „*Z mé strany si myslím, že výuka pro starší dceru byla výhodnější jen z důvodu toho, že jsme řešili ve škole šikanu. Dcera se u písemek uklidnila, měla tiché a domácí prostředí a známky se jí zlepšily.*“ Jako klíčovou výhodu rodiče uvádějí, že mohli sledovat, jak učitel komunikuje s dětmi a také jestli nejsou děti přehlceni úkoly. Rodič R2 popsal: „*Měli jsme možnost vidět a slyšet, jak se učitel dětem věnuje a jak probíhá výuka.*“ Distanční výuka tedy podnítila k větší aktivitě část rodičů a zvýšila se jejich informovanost o tom, co jejich děti během výuky ve škole probíhají a také na to, jaký je samotný přístup učitele: „*Více jsem poznala, jak vede paní učitelka vyučování, jak komunikuje s dětmi a krásně se daly srovnávat výsledky dětí. Mezi které patřilo čtení a počítání*“ (R5).

K nejčastějším úskalím spojeným s distanční výukou patřilo zajištění klidu na práci každému členu rodiny a sjednocení práce z domova s podporou výuky svých dětí. Tyto problémy řešili nejvíce rodiče dětí na prvním stupni základní školy, jak nám zmiňuje rodič R3: „*Myslím, že tím netrpěly ani tak děti, jako právě rodiče, případně prarodiče, kteří byli mnohdy nuceni zkombinovat výuku svých dětí s prací z domova.*“ Během obou vln pandemie byla na rodiče

převedena velká zodpovědnost: „*Bylo to velmi náročný skrze organizaci. Hlavně ráno. Já jsem jako rodič chodila normálně do práce a kontrola dětí byla nejhorší*“ (R10). Mnoho rodičů zdůraznilo obavy ohledně nedostatečného sociálního kontaktu, který mají jejich děti při vzdělávání z domova. Děti nemohly navštěvovat své spolužáky, což mohlo vést k pocitu izolace a osamocení. Rodič R1 ve uvádí: „*Chyběl dětem kontakt s dětmi a s lidmi všeobecně, a to už jim nikdo nevrátí.*“ S tímto tvrzením se také shodují rodič R4: „*Dětem scházely sociální kontakt a také dlouhá doba bez kamarádů a dlouhá doba u PC*“ a R8: „*Syn byl izolovaný od ostatních dětí a na sociálních sítích, v televizi se lidé jen strašilo a děti doma také pocítili strach.*“

Existují různé pohledy rodičů na to, zda děti během pandemie covid-19 více podváděly než v jiných obdobích. Některé výpovědi rodičů uvádějí, že podvádění bylo významnější, protože děti byly vzdálenější od učitelů a mohly se snadněji dostat ke zdrojům informací, které jim pomohly při podvádění. Rodič R9 referuje: „*Nevýhody byly v tom, že jsem viděla, jak děti podvádí. Při písemkách byly propojeny s kamarády, písemky psaly se sešity za kamerou. Nebyla možnost kontrolovat, zda se dítě aktivně účastní hodiny. Děti připojeny byly, ale neozývaly se, vinu svalovaly na špatné připojení či problém s technikou.*“ Během nouzové stavu byla v mnoha zemích na celém světě přijata opatření na omezení pohybu, včetně omezení volného pohybu dětí. Byly uzavřeny veřejné prostory, jako jsou parky, hřiště a sportovní zařízení. To znamenalo, že děti měly méně příležitostí k pohybu a tělesné aktivitě. Tyto omezení mohly mít negativní dopad na fyzické zdraví dětí a přispět k nárůstu obezity a dalších zdravotních problémů. Rodič R2 konstatuje: „*Děti přišli například o sportovní aktivity a také ztratili imunitu, měli špatnou psychiku a sezení u počítače pro ně také nebylo nic prospěšného.*“ Mnoho rodin bylo nuceno během pandemie zůstat doma a větší část dne trávit v izolaci. To vedlo k tomu, že rodiče museli vařit a nakupovat dětem více než obvykle, protože nebylo možné jít do školní jídelny, do restaurace nebo do jiných veřejných míst. Někteří rodiče mohli mít kvůli omezeným možnostem nakupování a nedostupnosti některých potravin také problémy s plánováním jídel a zajištěním vyvážené stravy pro své děti: „*Pro mě byla nevýhoda to množství obědů, co se pořád muselo chystat dětem, protože jídelna nefungovala. Byli jak kyseliny, takže člověk jen pendloval mezi obchodem, učením a domovem, aby jim zajistil, co měl. A spotřeba elektřiny se taky pěkně zvedla*“ (R1).

8.6.2 Pandemie jako strašák

Pandemie může být vnímána jako strašák z několika důvodů. Jedním z hlavních důvodů je skutečnost, že pandemie může mít negativní dopady na zdraví lidí a může vést k psychologickým problémům, jak zmiňuje rodič R1: „*Zásah pandemie nás zaznamenal hodně, hlavně dceru a její nynější psychologické problémy (musí navštěvovat psycholožku). Nevím, jestli za to úplně může covid, ale určitě k tomu hodně dopomohl.*“ Dalším důvodem, který popisují rodiče dětí, je to, že pandemie ovlivnila běžný život lidí. Děti i rodiče se museli přizpůsobit novým omezením a omezenému kontaktu s ostatními lidmi: „*Mladší dcera v době „normální“ výuky hrála divadlo, přednášela básně i na obecním úřadě, hlásila do každé soutěže, byla premiantkou a „sluníčkem“ třídy. Teď je stydlivá, ve třídě se nehlásí a mluví jen, když je tázána. Starší se více uzavřela do sebe, mezi spolužáky chodila se sklopenou hlavou*“ (R9). Pandemii covid-19 byla poznamenána většina rodičů. Rodiče museli najít způsob, jak organizovat vzdělávání svých dětí v domácím prostředí, včetně plánování času, výběru vhodného učebního materiálu a pomoci s úkoly. Rodič R2 předkládá své tvrzení: „*Určitě, touto situací bylo poznamenáno každé dítě. Ne každé dítě zvládne veškeré učivo ve škole, natož pak přes on-line přenos. U nás byl problém s malou násobilkou, snažili jsme se hledat videa na internetu a obrazně znázorňovat pojem násobků. Dcera měla i aplikaci, kde si mohla násobilku trénovat.*“

Z některých výpovědí rodičů bylo zřejmé, že se pod vlivem pandemie necítili tolik zasaženi jako jiní: „*Myslím si, že pandemie nás nějak závažně nezasáhla. Jsme ještě v mladém věku, kdy rychle zapomínáme*“ (R7). Existují například rodiny, které jsou zvyklé pracovat z domova nebo mají flexibilní pracovní dobu, takže změny spojené s pandemií nebyly pro ně tak výrazné, to konstatuje R6: „*Vzhledem k tomu, že jsme se mu snažili plně věnovat a v maximální možné míře poskytovat základ k výuce, tak doufám, že zásah pandemie nás nepoznamenal.*“ Někteří rodiče také mohli vnímat více času stráveného s dětmi jako velké pozitivum.

8.6.3 Pohled na pandemii po více jak roční zkušenosti

Po více jak roční zkušenosti s vzděláváním žáků během pandemie jsou rodiče mnohem informovanější a zkušenější. Pandemie výrazně ovlivnila vzdělávání, ať už pozitivně nebo negativně. Rodič R10 upozorňuje: „*Tuto situaci už nechci nikdy zažít. Začátek této situace byl náročný a nikdo na ni nebyl připraven.*“ Také rodič R1 dodává: „*Už bych se k téhle hororové záležitosti nechtěla vracet.*“ Rodiče byli nuceni přizpůsobit se novým podmínkám

a stát se významnými partnery vzdělávacího procesu svých dětí. Museli se naučit pracovat s novými technologiemi a aplikacemi, aby mohli pomáhat svým dětem s on-line výukou. Rodič R8 toto období následně charakterizoval: „*Doufám, že toto období už nikdy nebudeme muset zažít! Je to náročné období, jak pro dítě, tak pro rodiče. Určitě dítě zvládá výuku líp ve škole, kde mu je učivo vysvětleno a ne doma, kde ten rodič tomu dítěti to neuměl tak vysvětlit a naučit jak učitel ve škole.*“ Objevilo se mnoho odpovědí od rodičů, které se týkají toho, zda děti během distanční formy výuky mohou být úspěšné a zda se skutečně učí stejně jako při běžné výuce v učebně. Rodič R7: „*Domnívám se, že se mé dítě toho naučilo v rámci distanční výuky méně než v běžném prezenčním režimu. A také zastávám názor, že distanční výuka bude mít negativní vliv i na další budoucí vzdělávání dětí.*“ Výpověď nám ukázala, že se děti během distanční výuky skutečně naučily méně než při běžné výuce v učebně. Děti mohou mít také problémy se soustředěním a motivací, když jsou odděleny od svých spolužáků a učitelů. Rodiče si také uvědomili, že učitelská práce zahrnuje mnoho složek, jako je plánování výuky, tvorba učebních materiálů, přizpůsobení výuky různým individuálním potřebám dětí, řešení problémů, poskytování pomoci a motivace. Učitelé musí být kreativní a flexibilní, aby mohli přizpůsobit výuku novým podmínkám, jako je distanční vzdělávání a s ním spojená on-line výuka. Rodič R3 uvádí: „*Díky pandemii jsem objevila spoustu možností, které učitel má a které jsem do té doby neuměla využívat. Bylo by skvělé, kdybychom na všechny tyto možnosti nezapomněli, a i nadále je ve výuce i mimo ni využívali. Sama stále využívám Učebnu k zadávání domácího procvičování probraného učiva formou online her.*“

Někteří rodiče ocenili práci učitelů v oblasti sociální interakce, která je pro děti velmi důležitá. Měli možnost sledovat výuku svých dětí, což jim umožnilo získat lepší představu o tom, co se v jejich školách děje a jakým způsobem je učivo předáváno. Jak se dozvídáme od R6: „*Berou to jako nutné zlo. Jsme rádi, že je to za námi a že jsme to bez větších obtíží překonali. Na druhou stranu z pozice pedagoga si myslím, že spoustu rodičů alespoň poznalo, jak obtížná je práce učitele.*“ Toto může být užitečné pro rodiče, kteří chtějí být více zapojeni do vzdělávacího procesu svých dětí. Spoustu rodičů se během pandemie setkalo s novou zkušeností v oblasti digitálních technologií. Děti byly nuceny přizpůsobit se novému stylu učení, což zahrnovalo větší používání digitálních nástrojů a aplikací. Tento proces měl pozitivní vliv na děti, jak uvádí rodič R3: „*Děti se naučily používat aplikace a techniku a jsou připraveny pracovat s počítačem kdykoli je potřeba. Práce na počítači je baví, mají k ní kladný vztah. Samozřejmě ale je, že výuku ve skupině distanční výuka u dětí*

na prvním stupni ZŠ nemůže nahradit, pouze doplnit, a to i v rámci prezenční výuky.“ Digitální technologie byly velmi užitečné pro zlepšení vzdělávacího procesu. Rodiče mohou být rádi, že se je děti naučily využívat, protože se zlepšila jejich digitální gramotnost, což jim může pomoci v budoucím učení a práci. Nicméně, je třeba zdůraznit, že je důležité neztratit rovnováhu mezi tradičními způsoby výuky a využíváním digitálních technologií. Digitální nástroje a aplikace jsou užitečné, ale nenahrazují osobní interakci mezi žákem a učitelem.

9 VÝSLEDKY VÝZKUMU

V závěrečné části shrneme výzkumná zjištění, díky kterým odpovíme na výzkumné otázky, které byly stanoveny. Práce se ve výzkumné části zaměřovala na pohled rodičů na vzdělávání žáků v době pandemie. Pokusíme se shrnout interpretovaná data pomocí odpovědí na výzkumné otázky.

Hlavní výzkumná otázka se zabývala pohledem rodiče na vzdělávání žáků v době pandemie:

Jaký je pohled rodičů na vzdělávání žáků v době pandemie?

Rodiče měli rozdílné názory na vzdělávání během pandemie. Někteří rodiče si stěžovali na to, že distanční vzdělávání nebylo efektivní. Také se obávali, že distanční vzdělávání mělo negativní dopad na sociální a emoční vývoj dětí. Na druhé straně, někteří rodiče ocenili vzdělávání na dálku, protože se tak vyhnuli riziku nákazy a věřili, že to bylo bezpečnější pro jejich děti. Také se zaznamenalo zlepšení v oblasti sebekontroly a samostatnosti.

Během pandemie se mnoho rodičů ocitli v situaci, kdy se stali učiteli svých dětí. Distanční vzdělávání v mnoha zemích znamenalo, že rodiče museli čelit výzvě učit své děti z doma a pomáhat jim s výukou. Pro některé rodiče to byla příležitost být blíže svým dětem a aktivně se zapojit do jejich vzdělávání. Mnoho z nich si uvědomilo, jaké jsou to výzvy, s nimiž se setkávají učitelé a ocenili práci, kterou vykonávají. Rodiče si také vyzkoušeli příležitost zlepšit své pedagogické dovednosti a naučit se využívat nové technologie, které mohou být užitečné i v budoucnu.

Na druhou stranu to však pro mnoho rodin znamenalo stres a tlak, protože se snažili skloubit práci a domácí vzdělávání. Spoustu rodičů také nemělo pedagogické zkušenosti a považovali učení doma za obtížné a frustrující. Je důležité si uvědomit, že rodiče nejsou profesionální učitelé a mohou mít omezené možnosti, jak svým dětem poskytnout kvalitní vzdělání. Klíčové je, aby vlády a školy poskytovaly rodičům podporu a zdroje, aby mohli pomoci svým dětem co nejlépe.

V neposlední řadě se pomoc ze strany školy během pandemie lišila v závislosti na konkrétní škole a zemi, ve které se rodina nacházela. Nicméně, podle výpovědi respondentů lze říct, že se školy snažily nabídnout podporu a pomoc dětem a rodinám. Žákům byly poskytnuty on-line materiály a další potřebné pomůcky k učení. Školy také měly možnost nabídnout technickou podporu, například zapůjčením digitálních zařízení, jako jsou notebooky nebo

tablety. Také přístup škol k rodinám flexibilní a měly snahu pochopit, že každá rodina a každý žák se mohou nacházet v jiné situaci.

Dílejší otázkou, která se zabývá zapojením rodičů do distančního vzdělávání zní: **Jak rodiče přistupovali k distančnímu vzdělávání?**

Jak už jsme říkali, rodiče měli k distančnímu vzdělávání různé přístupy v závislosti na mnoha faktorech jako jsou například jejich vzdělání, technické schopnosti, pracovní a rodinné povinnosti a finanční dostupnost. Někteří rodiče mohli být schopni umožnit poskytnout přístup svým dětem k digitálním technologiím a internetu, což jim umožnilo využívat on-line zdroje a komunikovat s učiteli. Jiní rodiče však neměli takové možnosti a setkali se mnoha překážkami při distančním vzdělávání svých dětí.

Během pandemie covid-19 se musely rodiny přizpůsob novému způsobu života, který zahrnoval více času stráveného z domova. To mělo vliv na péči o domácnost a rodiče museli pomáhat se vzděláváním svých dětí, organizovat jejich denní rutinu a zajistit, aby měly přístup k různým vzdělávacím materiálům. Přístupy rodičů k distančnímu vzdělávání se lišily v závislosti na mnoha faktorech, jako je věk dětí, finanční situace rodiny, pracovní zátěž rodičů anebo technologické zázemí. Z výpovědí participantů je patrné, že někteří rodiče byli velmi angažovaní a podporovali své děti při distančním vzdělávání. Pomáhali jim s organizací dne, poskytovali motivaci a povzbuzení, aby děti zvládli dokončit své úkoly a splnily své školní povinnosti. Zároveň rodiče měli vysokou naději ohledně úspěchu svých dětí a očekávali, že budou i při distančním vzdělávání produktivní a dosáhnou vysokých výsledků.

Na druhé straně někteří rodiče se cítili demotivováni nebo nezapojení do distančního vzdělávání svých dětí. To mohlo být způsobeno nedostatkem času kvůli pracovní zátěži nebo nedostatkem technologických zdrojů. Pohled na časovou náročnost během distančního vzdělávání se může lišit mezi jednotlivými rodiči a rodinami. Rodiče měli různé názory na to, jak dlouho pracovali s jejich dětmi na školních úkolech během distančního vzdělávání. Ostatní rodiče byli spokojeni s méně časově náročnými úkoly, zatímco jiní chtěli, aby jejich děti trávili více času učením se a pracováním na školních úkolech.

Jakým způsobem probíhalo distanční vzdělávání v době pandemie?

Tato otázka měla nepředvídatelné řešení, než bylo očekáváno. Během pandemie covid-19 se v mnoha zemích na základních školách realizovalo distanční vzdělávání on-line formou. V některých případech se vyučování uskutečňovalo prostřednictvím on-line konferencí, kde

učitelé vedli přímou výuku a odpovídali na otázky ostatním žákům. V jiných případech školy využívaly vzdělávací software a aplikace pro vyučování na dálku, mezi které rodiče uvedli Google Classroom nebo Microsoft Teams. Žáci byli také povinni pravidelně odevzdávat úkoly a testy stanoveny učiteli. Učitelé poté poskytli zpětnou vazbu na práci žáků, aby mohli zlepšit své učení. Vzhledem k tomu, že distanční vzdělávání probíhalo v domácnosti, měli děti větší flexibilitu v plánování svého učení a mohli si organizovat svůj čas tak, jak jim vyhovoval. Nicméně, pro některé děti mohlo být obtížné udržet se v pracovním režimu doma, kde byli vystaveni různým rušivým vlivům. Důležité je také zmínit, že v některých rodinách mohlo být distanční vzdělávání obtížné kvůli nedostatku technologií nebo internetového připojení. To mohlo vést k nerovnosti v přístupu k vzdělání mezi ostatními žáky.

Jaké výhody a nevýhody přineslo distanční vzdělávání pohledem rodičů?

Rodiče žáků prvního stupně uvedli řadu výhod distančního vzdělávání. Distanční vzdělávání umožnilo rodičům, aby si sami naplánovali harmonogram učení svých dětí a mohli tak lépe přizpůsobit vzdělávací program rodinným potřebám. Děti se také mohly učit v bezpečí domova a chránit se tak před riziky spojenými s cestováním do školy. Také rodiče měli větší kontrolu nad tím, co se děti učí, jak dlouho a v jakém tempu. Následující výhodou, kterou někteří rodiče zmínili byla spolupráce s učiteli. Během distančního vzdělávání rodiče získali lepší povědomí o vývoji svého dítěte a mohli se více angažovat do jeho vzdělávání. Distanční vzdělávání také pomohlo rodičům ušetřit peníze, protože nemuseli platit za cestování do školy, oblečení, obědy a další výdaje spojené se školou. Děti se mohly naučit pracovat s novými technologiemi, které byly nezbytné pro vzdělávání na dálku. Následující výhodou, která vyplývá z výpovědí respondentů byly lepší rodinné vztahy, jelikož distanční vzdělávání pomohlo posílit rodinné vztahy, protože děti trávili více času s rodiči a společně spolu pracovali na úkolech. To také zlepšilo komunikaci v rodině. V neposlední řadě děti, které se učily na dálku, byly méně vystaveny riziku infekce a nemocí, které se mohly šířit v kolektivu. To pomohlo udržet děti zdravější a ušetřit rodinné náklady za léčbu a zdravotní péči.

Z výpovědi dvou respondentů, kteří pracují jako učitelé na základní škole je patrné, že distanční vzdělávání umožnilo učitelům více flexibility při plánování výuky a časových plánech. Také si mohli lépe přizpůsobit vzdělávací program svých žáků i svým dětem. Učitelé se také mohli lépe zaměřit na potřeby každého žáka a vytvářet individuální plán výuky. Učitelé také využívali online nástroje a technologie, které mohli používat při výuce,

například interaktivní učební materiály, videa, webové stránky a další. Respondenti také uvedli, že jim distanční vzdělávání pomohlo snížit administrativní zátěž, protože mohli využívat online nástroje pro hodnocení studentů, plánování výuky a další administrativní úkony. Další výhodou byla větší šance na zlepšení technologických dovedností, jelikož se mohli lépe naučit pracovat s novými technologiemi a vzdělávacími nástroji.

Ostatní rodiče zásah covid-19 zaznamenali radikálně. Distanční vzdělávání vyžadovalo více zapojení rodičů, zejména při pomoci s technickými problémy, motivaci a vysvětlováním nového učiva. Respondenti uvedli, že museli pomoci svému dítěti vytvořit plán učení a rozvrhnout si spolu, kdy bude dítě pracovat na svých úkolech a kdy si odpočine. Museli také kontrolovat, jestli má jejich dítě dostatek zdrojů k učení, jako jsou učebnice, poznámky nebo internetové připojení. Výsledky poukazují na to, že distanční vzdělávání vedlo k menšímu kontaktu s učitelem a spolužáky, což mělo vliv na sociální interakci a vytváření přátelství. Také snižená interakce se školou, která zapříčinila dětem menší zapojení se do školních aktivit a událostí. V některých případech byla kvalita výuky omezena kvůli nedostatečnému přístupu k materiálům a kvůli menšímu kontaktu s učitelem a spolužáky. Během pandemie se mnoho dětí setkalo s omezením svých volnočasových aktivit, jelikož řada sportovních a kulturních aktivit byla zrušena nebo pozastavena. Děti, které si tedy musely najít jiné způsoby, jak trávit svůj volný čas. Rodiče také uvedli, že děti měli omezený kontakt s kamarády, což pro mnoho z nich bylo velmi obtížné. Mnoho dětí si totiž zvyklo trávit čas s kamarády během školních přestávek nebo po škole, což během pandemie nebylo možné. Velkým úskalím, které respondenti uvedli byla zvýšená závislost na technologiích. Mezi další obtíž z pohledu rodiče na distanční vzdělávání je zapojení prarodičů do vzdělávání svých vnoučat. I když to bylo pro některé rodiny velmi užitečné, existují i některé nevýhody, jako byly například rozdílné vzdělávací metody, kdy prarodiče měli odlišné způsoby učení výchovy než rodiče a učitelé. Prarodiče měli i jiné závazky, které jim bránily v plném zapojení se do distančního vzdělávání svých vnoučat.

Výsledky nám zdůrazňují, že názory rodičů na distanční vzdělávání v době pandemie jsou různorodé a závisí na konkrétních zkušenostech a situaci každé rodiny. Nicméně vyplývá, že mnoho rodičů vnímalo distanční vzdělávání jako velmi stresující a náročné, protože se stali hlavními zprostředkovateli vzdělání svých dětí a museli přitom plnit pracovní povinnosti. Také technické problémy a nedostatečná technická vybava byly častým problémem, který byl frustrující pro rodiče, děti a učitele. Je nutné podotknout, že z výzkumu také vyplynulo, že distanční vzdělávání přineslo nové výzvy pro rodiče,

například nutnost podpořit své děti v motivaci a organizaci vzdělávání, nebo se vypořádat s emociálními potřebami dětí. Také rodiče vnímali distanční vzdělávání jako příležitost pro získání nových dovedností a pro lepší porozumění tomu, jak děti učení chápou. Mnoho rodičů pozitivně vnímá skutečnost, že byli více zapojeni do vzdělávacího procesu svých dětí a měli větší kontrolu nad jejich učením.

10 DISKUZE

V této části diplomové práce se zaměřím na porovnání výsledků s dalšími výzkumy, které se zabývají také pohledem rodičů na vzdělávání žáků v době pandemie.

Výsledky ukázaly, že názory rodičů na vzdělávání svých dětí během pandemie se shodují s výsledky Broma (2020). Potvrdilo se, že rodiče by uvítali materiál, který by jim poskytl rady, jak podporovat své děti při učení, a jak se s nimi učit. Podrobný zájem byl také po materiálu, který by rodičům pomohl s motivací dětí a vysvětloval novou látku. Toto tvrzení se shoduje s výzkumem provedeným v Hongkongu, jelikož bylo patrné, že děti od rodičů, kteří se učili v klasické prezenční výuce, vyjadřoval menší spokojenost s distanční výukou v porovnání s rodiči dětí, které se učily on-line. Ti, kteří byli nespokojeni, si přáli více interaktivní výuku a on-line výuka byla pro ně usnadněním učení pro děti. Výzkum také ukázal, že většina dětí měla problémy s dokončením úkolů, které jim byly zadávány na vypracování. Rodiče to přičítali k nedostatečným zájmům dětí nebo různým následkům spojených s péčí o domácí prostředí (Lau & Lee, 2020).

Zjistila jsem, že pro většiny rodičů byla tato situace náročná, což se shoduje se studií provedenou v Kanadě, která ukázala, že rodiče dětí od 5 do 18 si uvědomují význam distančního vzdělávání během pandemie, ale zároveň pro ně byla tato situace obtížná. Rodiče se totiž obávali nedostatku interakce mezi učitelem a žákem a také nedostatečné podpory učení dětí doma (Ducharme, 2020). Karimi (2020) provádět výzkum ve Spojených státech amerických a zaměřil se na rodiče žáků v prvních třídách základní školy. Poukázal na to, že většina rodičů měla obavy, že distanční vzdělávání ovlivní akademický výkon jejich dětí. Rodiče také uváděli, že bylo obtížné udržet pozornost dětí během online hodin a že je náročné najít rovnováhu mezi školními povinnostmi a rodinným životem.

Podobně jako studie od Rosenberga a kolektivu (2020), která porovnávala zkušenosti rodičů z různých kultur (Irsko, Austrálie, Španělsko a Spojené státy americké). Zjištění zahrnují například obavy rodičů z dlouhodobých dopadů na vzdělávání a psychosociální zdraví dětí. Jak se mi již z výsledků ukázalo, tak mnoho rodičů mělo problémy s digitálními technologiemi a také s motivací. Davies a kolektiv (2020) se zabývali pohledem rodičů z venkovských oblastí během pandemie. Zjištění vymezuje například problémy rodičů s technickou podporou a s udržením motivace u svých dětí. Ve výzkumu se mi podařilo najít většinu žen, které se zapojovaly do distančního vzdělávání svých dětí. S tím souvisí studie od Matthewse a kolektivu (2021). Tato studie zkoumá zkušenosti matek v Austrálii s home-

based learning během pandemie covid-19. Zjištění zahrnují například výzvy, s nimiž se matky setkávaly při učení svých dětí z domova, a jaký vliv měly tyto zkušenosti na mateřskou roli.

10.1 Limity výzkumu

Limitem výzkumu, který měl vliv na průběh výzkumného šetření a podílel se více na výsledcích výzkumu byla má nezkušenost s vedením rozhovorů s účastníky. Jelikož jsem se s takovou situací poprvé setkala, nebyla moje reakce na měnící se situaci během interview vhodná. Dalším problémem byl omezený počet účastníků, což vedlo k nedostatku dat. Nicméně bych doporučila zahrnout do výzkumu větší počet rodičů, hlavně mužů a také rodičů s vysokoškolským vzděláním, aby se mohly prozkoumat různé aspekty jejich zapojení se do distančního vzdělávání během pandemie.

10.2 Doporučení pro praxi

Výzkum ukázal, že rodiče žáků 1. stupně základní školy se v době pandemie covid-19 ocitli v nových rolích, které zahrnovaly kontrolu vzdělávání svých dětí a organizaci jejich času. Proto je důležité najít řešení, která by mohla pomoci rodičům, žákům i učitelům. Jedním z doporučení je on-line podpora pro rodiče. Mnoho škol a vzdělávacích institucí nabízí on-line podporu pro rodiče, kteří mají otázky týkající se vzdělávání svých dětí. Podpora může být nabídnuta prostřednictvím e-mailu, telefonu nebo on-line chatu. Školy by pak naopak mohly více využívat digitální učební materiály, jelikož jsou klíčové pro úspěšné on-line vzdělávání. Učitelé by měli předávat učivo hravou formou a využívat různé formáty a nástroje, jako jsou videa, prezentace a webové stránky.

ZÁVĚR

V diplomové práci byl popsán pohled rodičů na vzdělávání žáků v době pandemie. V teoretické části jsou zmíněny formy vzdělávání distančním způsobem. Distanční vzdělávání představuje alternativní formu vzdělávání, která se vyznačuje absencí fyzické přítomnosti žáků a učitelů ve stejném místě a čase. Také byla popsána spolupráce rodiny a školy během uzavření základních škol. Všichni aktéři museli spolupracovat a koordinovat své úsilí, aby se zajistilo úspěšné vzdělávání během pandemie. Bylo důležité, aby rodiče, žáci a učitelé měli mezi sebou otevřenou a pravidelnou komunikaci.

Aby byl dodržen cíl praktické části, byl zvolen kvalitativní design výzkumu. Metody byly použity polostrukturované rozhovory s rodiči žáků prvního stupně základní školy. Ze získaných dat a po analýze otevřeného kódování mi bylo umožněno zjistit, jak rodiče přistupovali k distančnímu vzdělávání, jakým způsobem probíhalo a identifikovat výhody a nevýhody distančního vzdělávání.

Bylo zjištěno, že situace v období pandemie covid-19 přinesla pro všechny zainteresované subjekty značné obavy. Rodiče se ocitli v nových a neobvyklých rolích, které byly mimo jejich běžné zodpovědnosti. Snažili se vyrovnat s náročnými situacemi, jako například zajištěním povinné školní docházky pro své děti a zároveň plnění pracovních povinností. Mnoho rodičů se také muselo naučit používat nové technologie, které byly nezbytné pro distanční vzdělávání. Na druhé straně, někteří rodiče byli plně schopni se angažovat v domácím vzdělávání svých dětí a poskytnout jim potřebné podmínky. Ve výsledcích se také objevila role rodiče jako pečovatele, jelikož se mnoho rodičů snažilo vytvořit domácí prostředí, které podporovalo učení a zdraví, a snažili se udržet kladné vztahy se svými dětmi. Mnoho rodičů také čelilo finančním problémům, ztrátě zaměstnání nebo snížení příjmu kvůli pandemii. Na druhé straně se však v důsledku pandemie objevilo také několik benefitů. Například mnoho rodičů získalo nové zkušenosti v oblasti vzdělávání a digitálních technologií, což jim může pomoci v budoucnosti. Díky distančnímu vzdělávání mohli rodiče mnohem více sledovat vývoj svých dětí ve škole a lépe se seznámit s učebními plány a výukovými metodami. Někteří rodiče si také uvědomili, jak důležité je mít více času na trávení s rodinou a soustředit se na kvalitní vztahy v rodině.

Byly identifikovány limity výzkumu, které mohou ovlivnit výsledky. Tyto limity jsou především spojeny s mou nezkušeností jako výzkumníka. V budoucnu bych ráda rozšířila výzkum o další účastníky a sbírala další data.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Bartoňková, H. & Cimbálníková, L. (2010). *Jak psát distanční text*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- [2] Brom, C., Greger, D., Hannemann, T., J., S., Švaříček, R., & Lukavský, J. (2020). *Rodiče v roli pedagogů: Předběžné výsledky dotazníkového šetření Vzdělávání doma*. Dostupné z <https://www.mff.cuni.cz/cs/verejnost/anketa-jaro-2020/setrenivzdelavaniidoma-ver200414.pdf>
- [3] Česká školní inspekce. (2020). *Vzdělávání na dálku v základních a středních školách*. Dostupné z http://www.csicr.cz/html/2020/TZ_vzdelavani_na_dalku_ZS_SS/html5/index.html?&locale=CSY
- [4] Česká školní inspekce. (2021). *Distanční vzdělávání v základních a středních školách*. Dostupné z https://www.csicr.cz/html/2021/TZ_Distančni_vzdelavani_v_ZS_a_SS/html5/index.html?&locale=CSY&pn=1
- [5] Černý, M., Chytková, D., Mazáčová, P., & Šimková, G. (2015). *Distanční vzdělávání pro učitele*. Brno: Flow.
- [6] Davies, T., Ramani, E., Chea, S., & Davis, N. (2020). Parental Perspectives on Home-Based Learning during the COVID-19 Pandemic: Implications for Rural Communities. *Journal of Public Health Management and Practice*, 26(6), 550-557. doi: 10.1097/PHH.0000000000001218
- [7] Ducharme, J. (2020). *World Health Organization Declares COVID-19 a "Pandemic". Here's What That Means*. *Time*. Dostupné z <https://time.com/5791661/who-coronavirus-pandemic-declaration/>
- [8] Frombergerová, A. (2020). Distanční vzdělávání v době pandemie pohledem čtyř účastníků vzdělávacího procesu. *Pedagogická orientace*, 30(2), 221-230.
- [9] Haller, T. & Novita, S. (2021). *Parents' Perceptions of School Support During COVID-19: What Satisfies Parents?* Dostupné z https://www.researchgate.net/publication/354585305_Parents'_Perceptions_of_School_Support_During_COVID-19_What_Satisfies_Parents
- [10] Karimi, N. (2020). Parental involvement in online learning during the COVID-19 pandemic. *International Journal of Research in Education and Science*, 6(2), 369-377.
- [11] Keegan, D. (1996). *Foundation of distance education*. New York: Routledge
- [12] Kolář, Z. (2012). *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada.
- [13] Kopecký, K. (2006). *E-learning (nejen) pro pedagogy*. Hanex. Olomouc: Hanex.

- [14] Korbel, V., & Prokop, D. (2021). *Distanční výuka na jaře a na podzim: Výsledky reprezentativního kvantitativního výzkumu 2020*. PAQ Research. Dostupné z <https://www.paqresearch.cz/post/distan%C4%8Dn%C3%AD-v%C3%BDukana-naja%C5%99e-a-na-podzim>
- [15] Lau, E.Y., & Lee, K. (2020). Parents' Views on Young Children's Distance Learning and Screen Time During COVID-19 Class Suspension in Hong Kong. *Early Education and Development*, 32, 863 – 880.
- [16] Matthews, J., Crawford, J., Cripps, K., & Bax, J. (2021). "Mothers' experiences of home-based learning during the COVID-19 pandemic in Australia". *Australian Journal of Education*, 65(1), 82-97.
- [17] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2020). *Metodické doporučení pro vzdělávání distančním způsobem*. Dostupné z https://www.msmt.cz/file/53906_1_1/.
- [18] Mužík, J. (2004). *Androdidaktika*. Praha: ASPI Publishing.
- [19] MZČ. (2020). *Mimořádné opatření – uzavření základních, středních a vysokých škol od 11. 3. 2020*. Načteno z Ministerstvo zdravotnictví České republiky: <https://www.mzcr.cz/mimoradne-opatreni-uzavreni-zakladnich-strednich-avysokych-skol-od-11-3-2020/>
- [20] Nani, G. V., & Sibanda, L. (2020). Online home schooling: Are parents ready? Lessons from the corona virus disease induced lock down. *Randwick International of Education and Linguistics Science Journal*, 1(2), 140-151.
- [21] NOCAR, David. *E-learning v distančním vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004. ISBN 80-244-0802-3.
- [22] Podškubková, J., & Pospíšil, J. (2006). *Didaktika distančního vzdělávání v prostředí vysoké školy*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- [23] Průcha, J. (1999). *Vzdělávání a školství ve světě: základy mezinárodní komparace vzdělávacích systémů*. Praha: Portál.
- [24] Průcha, J. (2000). *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru*. Praha: Portál.
- [25] Průcha, J., Mareš, J., & Walterová, E. (2003). *Pedagogický slovník*. Praha: Portál.
- [26] Průcha, J., & Míka, J. (2000). *Distanční studium v otázkách: průvodce studujícími a zájemci o studium*. Praha: Centrum pro studium vysokého školství.
- [27] *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. (2017). Dostupné z <https://www.msmt.cz/file/43792>.

- [28] Rokos, L., & Vančura, M. (2020). Distanční výuka při opatřeních spojených s koronavirovou pandemií – pohled očima učitelů, žáků a jejich rodičů. *Pedagogická orientace*, 30(2), 122–155.
- [29] Rosenberg, J. M., Beymer, P. N., Anderson, D. J., & Schmidt, J. A. (2020). Parental perceptions of remote learning during the COVID-19 pandemic. *Journal of Educational Psychology*, 112(8), 1568-1583.
- [30] Smetáčková, I. & Štěch, S. (2021). Obavy rodičů žáků 1. stupně základních škol: Co ukázalo uzavření škol? *Studia pedagogica*. 26(1), 9-38.
- [31] Stodůlková, E., & Zapletalová, E. (2011). *Pedagogika pro střední školy*. Beroun: Machart.
- [32] Šindlerová, I. (2005). *Základy distančního vzdělávání*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- [33] Švaříček, R., Straková, J., Brom, C., Greger, D., Hannemann, T. & Lukavský, J. (2020). Spolupráce rodiny a školy v době uzavření základních škol. *Pedagogická orientace* 20(3), 9-41.
- [34] Tian, K., & Azlina, A., A. (2021). *Teachers' and Students' Perceptions towards Distance Learning during the Covid-19 Pandemic: A Systematic Review*. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*. Dostupné z https://www.researchgate.net/publication/355318641_Teachers%27_and_Students%27_Perceptions_towards_Distance_Learning_during_the_Covid-19_Pandemic_A_Systematic_Review
- [35] Tomšík, R., Rajčániová, E., Ferenčíková, P., & Kopányiová, A. (2020). Pohľad rodičov na vzdelávanie počas pandémie covid-19 na Slovensku – porovnanie rodičov detí so špeciálnymi potrebami a rodičov detí bez identifikovaných špeciálnych potrieb. *Pedagogická orientace*, 30(2), 156–183.
- [36] UNESCO (duben 2020). Distance learning strategies in response to COVID-19 school closures. Distance learning strategies in response to COVID-19 school closures - UNESCO Digital Library.
- [37] Vláda České republiky. (2020). *Usnesení vlády České republiky*. Dostupné z <https://www.vlada.cz/assets/media-centrum/aktualne/2--provoz-skol1022.pdf>.
- [38] WHO. (11. března 2020). *Rolling updates on coronavirus disease (COVID-19): WHO characterizes COVID-19 as a pandemic*. Dostupné z <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/events-asthey-happen>

[39] Zlámalová, H. (2007). Distanční vzdělávání – včera, dnes a zítra. *e-Pedagogium*(3)

[40] Zormanová, L. (2021). *Distanční výuka pohledem učitelů, rodičů a žáků*. Dostupné z <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/22968/distancni-vyuka-pohledem-ucitelu-rodicu-a-zaku.html>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

apod. a podobně

ČSI Česká školní inspekce

ISCED Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání (International Standard Classification of Education)

PC počítač

R rodič

TV televize

UNESCO Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)

ZŠ základní škola

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – <i>Formy vzdělávání</i>	14
Obrázek 3 – <i>Formy vzdělávání distančním způsobem</i>	18
Obrázek 4 – <i>Výhody distančního vzdělávání</i>	21
Obrázek 5 – <i>Seznam kódu a kategorií</i>	37

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – <i>Popis situace během pandemie covid-19</i>	24
Tabulka 2 – <i>Charakteristika participantů</i>	35

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha PI: Informovaný souhlas

Příloha PII: Tazatelské schéma

PŘÍLOHA P I: INFORMOVANÝ SOUHLAS

Informovaný souhlas

Název: Pohled rodičů na vzdělávání žáků v době pandemie

Forma projektu: Diplomová práce

Účel projektu: Realizace výzkumné části diplomové práce

Autor: Nikola Czepczorová

Vážená paní, vážený pane,

Obracím se na Vás s žádostí o spolupráci na výzkumném projektu s názvem Pohled rodičů na vzdělávání žáků v době pandemie. Spolupráce spočívá v poskytnutí interview, který bude nahráván na diktafon. Vaše osobní informace nebudou zveřejňovány, aby byla zachována anonymita. Veškerá výsledná data budou zpracována pouze pro účely diplomové práce, ve které budou představeny.

Nikola Czepczorová

Podpis:

Souhlasím s účastí diplomové výše uvedené diplomové práci

Datum:

Podpis:

PŘÍLOHA P II: TAZATELSKÉ SCHÉMA

TO1: Zůstalo Vaše dítě během covidové pandemie doma? Pokud ano, jak jste se s touto situací vypořádali?

TO2: Myslíte si, že Vaším dětem chyběl sociální kontakt se svými spolužáky?

TO3: Potřebovalo Vaše dítě pomoc s učením během distanční výuky? Popřípadě jakým způsobem?

TO4: Kolik hodin denně jste během distančního vzdělávání strávili se svými dětmi učením?

TO5: Měli jste potřebné vybavení (techniku, znalosti) pro realizaci distanční výuky?

TO6: Nabízela Vám škola nějaké podmínky pro zlepšení distanční výuky?

TO7: Měla podle Vás distanční výuka výhody? Pokud ano, jaké?

TO8: Měla podle Vás distanční výuka nevýhody? Pokud ano, jaké?

TO9: Jak jste vnímali podporu okolí během distančního vzdělávání? Na koho jste se mohli obrátit s pomocí během distančního vzdělávání?

TO10: Poznamenal zásah pandemie covid-19 Vaše dítě?

TO11: Jaký máte pohled na distanční vzdělávání po více jak dvouroční zkušenosti?